

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΗ΄.

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕως τοῦ εἴκοσι καὶ εἴκοσι ἑξατά. Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενωνεῦσης 14.

17 Σεπτεμβρ. 1889.

Ο ΕΡΥΘΡΟΣ ΟΙΚΟΣ

Κατήρχετο μὲ βῆμα μᾶλλον ἐσπευσμένον τὴν Ἑρμιακὴν ὁδὸν πολυάνθρωπον κατὰ τὴν πρωϊνὴν ἡμέραν ὥραν καὶ θορυβώδη περὶ τὸ τέρμα τῆς, ὅτε μὲν ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ στενοτάτου πεζοδρομίου, ὅτε δὲ καταβαίνων πάλιν εἰς τὸ μέσον, διαγκωνιζόμενος μὲ τοὺς πεζοὺς διαβάτας, ἀποφεύγων δι' αὐτοματικῶν κινήσεων τὴν ἀδιακοπὴν σχεδὸν γραμμῆν τῶν ὀχημάτων, τῶν λεωφορείων, τῶν ἐπιμήκων φορητῶν ἀμαξίων, ἄτινα κατὰφορτα εἰς ἐμπορευμάτων ἔβαινον βαρέως μετὰ γοερῶν τριγμῶν πρὸς τὴν πόλιν. Αἱ ἀτάκτως πνέουσαι ῥιπαὶ τοῦ δυτικοῦ ἀνέμου, αἱ ἐξεγείρουσαι στροβίλους κονιορτοῦ ἔσειον βιαίως τὰ κράσπεδα τῆς ἀνοιχτῆς μελαίνης βεδιγκότας του καὶ κατέστιζον διὰ λευκοῦ χρώματος τὰ ἱμάτιά του, τὸν ὑψηλὸν πῖλόν του καὶ τὸ κομψὸν βραχὺ καὶ εἰς ὅζυ ἀπολήγον μαῦρον γένειον, τὸ προσθέτον ἀρρενωπὴν χάριν εἰς τὴν νοήμονα καὶ ἑλικυστικὴν φυσιογνωμίαν του.

Ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν πρὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ μικρὰν πλατεῖαν, ὁ ἠνίοχος μίξς τῶν σταθμευουσῶν αὐτόθι ἀμαξῶν ἐφώνησε πρὸς αὐτὸν μετὰ τινος χαιρεκτικῆς προθυμίας, κροταλιζῶν ἄμα τὴν μάστιγάν του:

— Ἀφεντικὸ!.. ἔφυγενὸ σιδηροδρόμος.. πάει!..

Καὶ ἤκουετο τῷ ὄντι ἐκεῖ πέραν τῆς γεφύρας ὁ ὅζυς συριγμὸς καὶ τὸ ἤχηρόν ἄσθμα τῆς ἀμαξοστοιχίας, ἧτις ἔβαινον ὑλοταχῶς πρὸς τὸν Πειραιᾶ ἐρευγομένη πικνὰς ἑλικας μαύρου καπνοῦ.

— Ὅριστε, ἀφεντικὸ, ἐπανελάθεν ὁ ἀμαξηλάτης, κόπιασε ἐδῶ νὰ πάμε... σὲ τρία τέταρτα εἴμαστ' ἐκεῖ... πέντε φράγκα μοναχὰ νὰ δώσης...

Πλὴν αὐτὸς χωρὶς νὰ προσέξῃ διέσχισε τὴν πλατεῖαν καὶ ἐτρέπη πρὸς τὴν πειραικὴν ὁδόν, λευκάζουσαν ἐκ τοῦ κονιορτοῦ, ἐρήμην, μελαγχολικὴν. Ἐβάδιζε σύννοος, μετριάσας ἤδη τὴν σπουδὴν ὡς διαφυγῶν τὴν τύρβην τῆς πόλεως καὶ εὐχαριστούμενος νὰ μὴν ἴδῃ μόνος, βεβυθισμένους εἰς τοὺς διαλογισμοὺς του.

Ὁ καιρὸς ἀληθῶς δὲν ἦτο πρόσφορος διὰ περιπατοῦν ἐξοχικόν. Ὁ Φεβρουάριος εὕρισκετο περὶ

τὰ μέσα καὶ ἤρχιζον μὲν νὰ χλοάζωσιν οἱ ἀγροί, καὶ ἡ ἀμυγδαλὴ ἐπεδείκνυεν ἤδη ὀπισθεν τῶν τοίχων τῶν κήπων τὴν πρώϊμον ἀνθοστεφῆ στολὴν τῶν κλώνων τῆς· ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἦτο σκυθρωπός, ἡ ἀτμόσφαιρα θολή, ὁ ἐλαίων πέραν ἐφάνετο πολὺ φαίος, σχεδὸν ζοφερός καὶ κάτω ἐκεῖ, πρὸς τὸν Αἰγάλεων παρήρχοντο ἀεροποροῦντα βιαίως νέφη θολὰ ἐγκυμονοῦντα τὸν ὄμβρον. Τὸ πένθος τοῦ χειμῶνος ἐπλανᾶτο ἀκόμη ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ συγκεκρασμένον φῶς τῆς ἡμέρας περιέβαλλε διὰ μείζονος ἔτι μελαγχολικῆς πενιχρότητος τοὺς ἀπομεμονωμένους ἀγροτικούς οἰκίσκους, κεκλεισμένους καὶ ἐρήμους, οἱ δὲ συστραμμένοι κλώνες τῶν κλημάτων τῶν ἀμπελώνων ὠμοιάζον πρὸς ἀνθρώπινα μέλη συσπώμενα ὑπὸ τῆς ἀγωνίας. Τὴν σιγὴν ἐτάραττεν ὁ θροῦς τῶν συνταρασσομένων φυλλωμάτων· σπανίως ἀντήχει φευγαλέον βραχὺ κελᾶδημα σεισοφυγίδος χαμαιπετοῦς.

Ἄλλ' ὁ νέος ἀνὴρ δὲν προσῆγεν εἰς τὸν καιρὸν· δὲν τὸν εἶχε κἄν λάβῃ διόλου ὑπ' ὄψιν του ὅτε ἐξῆλθε, διότι ἄλλως ἀντὶ τοῦ λεπτοῦ κομψοῦ βραχδίου ὅπερ ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα του καὶ ἔσειεν ἐνίοτε μὲ νευρικὸν κίνημα, θὰ ἐλάμβανε τὸ ἀλεξιθρόγιόν του, ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας του. Πλὴν ὅτε τὸ ἔλαβεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ πῖλου του ἐκ τοῦ παρὰ τὴν εἰσοδὸν κρεμαστήρος διανοεῖτο μόνον πῶς νὰ εὐρεθῇ τὸ ταχύτερον ἐξω, πῶς ν' ἀπομακρυνθῇ καὶ κατῆλθεν ὀρμητικῶς τὰς βαθμίδας, ἐνῶ ὁ μικρὸς υἱὸς του ὁ πεντάετης Ἀλέκος ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος τὸν ἐβλεπεν ἐκπεπληγμένος καὶ τοῦ ἐφώναζεν ὡς κατήρχετο.

— Ποῦ πάς, μπαμπά!.. ποῦ πάς!..

Ποῦ ἐπήγαιεν; οὐδ' αὐτὸς τὸ εἰξευρεν. Ἐξῆλθεν ἀσκόπως, διατελῶν ὑπὸ τὸ κράτος σφοδρᾶς νευρικῆς ἐξάψεως, ὅτε δὲ εὐρέθη εἰς τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ καὶ προὐχώρησε κατερχόμενος αὐτὴν ἐσυλλογίσθη αἰφνης νὰ μεταβῇ εἰς Πειραιᾶ· εἰς μίαν στιγμὴν μάλιστα παροξυσμοῦ ἐσκέφθη νὰ ἐπιβιασθῇ εἰς κανὲν ἀτμόπλοιο ἐκ τῶν ἀποπλεόντων κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς Σῦρον, εἰς Βῶλον, εἰς Ναύπλιον, ἀδιάρρονον ποῦ, ἀλλὰ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν ὀπισθόποτε νὰ διατρέψῃ δέκα ἡμέρας, εἴκοσι ἡμέρας. Καὶ νὰ μὴ γράψῃ οὔτε κεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ὅχι νὰ

μή γράψη! Είχε μερικά χρήματα επάνω του, αλλά θά παρελάμβανε και έκ Πειραιώς όπου εύρισκοντο πολλοί φίλοι και πελάται του. Και έπειτα θά έβλεπε τί θά έκαμνε· θά έβλεπεν αν έπρεπε νά επιστρέψη όπίσω ή επιστρέφων εις ποία διαθήματα νά προβή.

Έπειτα ότε ήκουσεν έκ του άμικηλάτου ότι ή άμαξοστοιχία ειχεν ήδη άναχωρήσει, ή διαφορήσεν. Τί τόν έμελλεν επί τέλους αν έφθανε και μετά μίαν ώραν εις Πειραιά; τόσον τό καλλίτερον μάλιστα, όότι θά περιεπάτει, θά ήτο μόνος, θ' άφίνετο έλεύθερος εις τās σκέψεις του.

Και έξηκολούθει νά βαδίζη σκεπτικός, καθόσον δέ προύχωρει και παρετήρει τās εξελισσομένης έμπροσθέν του άγροτικές σκηνογραφίαις, αϊτινες έφερον πάσαι τήν μελαγχολικήν σφραγίδα τής χειμερίου νάρκης, εξίστατο όότι εύρίσκετο αυτός εκεί κατ' εκείνην τήν ώραν άντί νά εύρίσκηται εις τό γραφείον τών φορών άνέτως τόν κοιτωνίτην του, καθήμενος άνακαυτικώς παρά τήν τράπεζαν και άναγιώσκων τήν πρωινήν έφημερίδα, πριν ή έπιδοθη εις τήν καθημερινήν έργασίαν τής μελέτης τών δικογραφιών του. Ηπόρει όότι δέν ειχεν ιδη προσερχομένην πρός αυτόν τήν Λιλήν, τήν πρωτότοκον θυγατέρα του, θελκτικώτατον κοράσιον έπτά μόλις έτών κομψόν και φιλάρεσκον ήδη, τελείαν μικράν δεσποινίδα, ήτις τακτικώς κατά πάσαν πρωίαν προσήρχετο πριν μεταβή εις τό σχολείον συνοδευομένη υπό του ύπηρετου, νά τόν άσπασθη και... νά τόν φορολογήσει, τρυφερώς έκβιάζουσα αυτόν εις τήν χορηγίαν τών όλίγων κερατιών τών άπαιτουμένων διά τήν καθ' όδον άγοράν τών άπαραιτήτων λιχνευμάτων. Έξεπλήττετο όότι δέν ήκουε τās συνήθεις θορυβώδεις άνδραγαθίας του μικρού Αλέκου, χαριστάτου αλλά και ζωηροτάτου μικρού κατεργαρη, φοβήτρου του γραφείου του, μεταβαλόντος πολλακις τά χαρτόσημα εις χαρτινους περικεφαλαίαις, έμβάλλοντος εις άναστάτωσιν όλόκληρον τήν οικίαν από τό πρωί ότε εξηγείρετο μέχρι τής έσπέρας ότε άπεκοιμάτο κατά προτίμησιν επί τών γονάτων του μπαμπά του. Αί άναμνήσεις αύται του καθημερινού ήρέμου οικογενειακού του βίου, άφ' ου βικίαις άπεσπάτο τήν πρωίαν εκείνην, έπήρχοντο βαγδαίαι, άκατάσχετοι εις τό πνεύμα του και εξήγειρον εις τήν ψυχήν του συναισθήματα λυπηρά, επώδυνα.

Όχι, δέν ήτο εύτυχής ό Ανδρέας Μάνθος· δέν ήτο, ένώ έπρεπε νά εινε. Διδάκτωρ τής νομικής του Πανεπιστημίου, άριστέυσας μάλιστα κατά τās εξετάσεις, τελειοποιηθείς βραδύτερον έν Γερμανία, νοήμων φιλεργός, εύγενής τούς τρόπους ηυδοκίμει έν τώ δικηγορικώ σταδίω. Είχε δημιουργήσει άρίστην κοινωνικήν θέσιν, ή δέ έπιστημονική του φήμη ούριοδρόμει αίσίως.

Τή άπαιτήθει τών συγγενών του συνήψεν άμα τή έναρξει του σταδίου του, πρό έννάς έτών συνοικέσιον ζηλευτόν εξασφάλισαν αύτῷ διαφιλή τήν ύλικήν εύημερίαν· άφ' έτέρου όμως ό γάμος του άπέθε άύτῷ πηγή άστείρευτος θλίψεως και δυστυχίας. Η συζυγός του ήτο χαρακτήρας δεσποτικού, ύπερόπτου, εύερεθίστου, τό άσυμβίβαστον δέ τών ιδιωμάτων του νεαρού ζεύγους δέν έβράδυνε νά εκδηλωθη και νά δημιουργήση οικογενειακόν καθεστός δυσάρεστον. Ό αίσθηματίας και όνειροπόλος Ανδρέας—μή λησμονώμεν δά ότι ειχεν ύποβάλη άλλοτε εις τόν Βουτσιναιόν ποιητικόν διαγωνισμόν μίαν λυρικήν συλλογήν, εις τήν όποιαν οι Έλληνοδίκαι άνεύρον «χροιάν λαμαρτινείον»—εύρίσκων άντί του πράου και ήμέρου θάλπου τής στοργής, ψυχρότητα και άδιαφορίαν ήνκακασθη ένωρίς νά παραιτηθη τών ίλαρών σχεδιών περι τό οικογενειακού βίου και τών άθώων αυτού και ειρηνικῶν τέρψεων, όσα ή ποιητική ψυχή του ειχε πρότερον άναπλάσει. Κατ' άρχάς έγόγγυσεν, ήδημόνησεν, εξανέστη, ήθέλησεν εύθύς νά διαρρηξή πάσαν σχέσιν, ν' άπαλλαγῆ εγκαίρως του βαρέος εκείνου ζυγού. Πλήν ή έλπίς και ή προσδοκία ένδεχομένης βελτιώσεως τής καταστασεως συνεκράτησαν αυτόν· ειτα επήλθεν ή εξοικειώσις, ήτις τόν κατέστησεν ύπομονητικώτερον και εύπειθέστερον· τέλος δέ σύν τῷ χρόνῳ ή γέννησις τών δύο τέκνων του τόν έδέσμευσεν ύλοσχερώς, τόν προσήλωσε δι' άρρήκτων δεσμών πατρικής στοργής εις τήν καταστασιν εκείνην. Τό άληθές εινε άλλως τε ότι αυτός χαρακτήρος ών ήπιωτέρου, καθίστατο όσημέραι ένδοτικώτερος πρός άποφυγήν του σκανδαλου, ούτω δέ ή κατάστασις μή παύουσα πάντοτε από του νά εινε λυπηρα, ειχεν όμως και τās περιόδους τής άνακωχής και τής ειρήνης. Κατά τās ήμέρας ταύτας, ότε ή διχόνοια δέν έπεσκίαζε με τās μαύρας τής πτέρυγας τήν οικογενειακήν του στέγην, κατά τās ήμέρας ταύτας άς άνέμενε και έπόθει ως ό κάτοικος τών κατεφυγμένων χωρών προσδοκῶ τήν έαρινήν εύδιαν, άς προητοίμαζε και επέσπευδεν αυτός ό ίδιος τεχνέντως διά παντοίων ύποχωρήσεων, θυσιών, σκοπίμων ύπεισηγήσεων, ό ταλαίπωρος Ανδρέας άνεγεννατο. Τό εύειδές άνδρικόν πρόσωπόν του ήκτινοβόλει, άπερρόφα μετ' εύφροσύνης τήν άόριστον εκείνην όκνηράν ήδονήν τήν πηγαζουσαν έκ τών παντοίων και αύτών τών μάλλον άπαρητήρων λεπτομερειών του κατ' οίκον ζήν, του home, έλησμένοις τό παρελθόν και άφινε νά βαυκαλίξη τό πνεύμα του ή πλάνη του μέλλοντος. Μετ' όλίγων όμως και πάλιν ό όρίζων έξοφούτο, αϊ χρυσαί ήμέραι έφυγαδούντο και ή θεά Έρις έσειε χαίρεκάκως έντός του οίκου τήν φοινικίδα του πολέμου. Όπως δέ

έμεσολάβουν και περίοδοι γαλήνης ούτω τάνάπαλιν επήρχοντο και κρίσεις σφοδρά και όξύταται, καθ' άς έβρεμεν άπειλητική ή θύελλα τής όργης. Κατά τās στιγμάς ταύτας ό Ανδρέας συνησθάνετο όλον τό βάρος τών αλύσειών του, ώρθούτο άποφασιστικός, προκαλών άντι νά ύποχωρή, έτοιμος νά προβή εις τās έσχατα, νά συντρίψη διά τών ιδίων του χειρών τά πάντα, λησμονών και αύτήν τήν πρός τά τέκνα του άγάπην, άποφασίζων έν μιᾷ στιγμή και αύτά άκόμη νά θυσιάσει όπως σωθη, όπως άπομακρυνθη.

Τās σκηνάς δέ ταύτας προεκαλούν άφορμαί έλάχισται, μία μηδαμινή παρατήρησις, μία παρεξήγησις, ήτις άντι εύχερώς διαλευκαιομένη ν' άπολήξη εις τρυφερόν συμβιβασμόν δι' ενός άσπασμού, απέληγεν εις πικρόχολον λογομαχίαν. Ηρκει ή άγορά ενός άντικειμένου, ή άταξία ενός τών παιδιών, ή, όπως κατ' εκείνην τήν πρωίαν, ή χορηγία άδειας όλίγων ώρών πρός τήν ύπηρετίαν χωρίς πρότερον νά ζητηθη ή συγκατάθεσις τής κυρίας. Η φιλονεικία ύπήρξε σφοδρά και άφου πλέον ή ύπομονή του συζυγου εξηντλήθη, ώχριών ούτος, τρέμων έκ τής όργης, κατεχόμενος υπό σφοδράς νευρικής ταραχής, θέλων ν' άποφυγή σκηνάς σοβαρωτέρας άνοκείους πρός τόν χαρακτήρα του και τήν κοινωνικήν του θέσιν, ενεδύθη έν τάχει και εξήλθε, μή άκούων καν τούς λόγους ους άπέτεινεν αύτῷ ό μικρός υίός του. Κατ' εκείνην δέ τήν ώραν βαδίζων άσκόπως εις τήν όδόν Πειραιώς, εξεγείρων ανά παν βήμα τόν παχύν κοριορτόν του έδαφους τής, πλανώμενος ανά μέσον τών μελαγχολικῶν εκείνων τοποθεσιών υπό τόν φαιόν ουράνόν του χειμῶνος, εύρισκόμενος τόσον μακράν του οίκου του έν στιγμήν τόσον άσυνήθει, έσυλλογίζετο τά διατρέξαντα έν πρός έν, ήκουεν άκόμη τήν όξειαν κλαίαν τής συζυγου του και τούς πικρούς τής λόγους, έβλεπεν έν τῇ παραισθήσει του ένώπιόν του τήν στάσιν τής. Ένεθυμείτο άλλας έκδρομας, άς ειχεν επχειρήσει άλλοτε έν τοιαύτη πρωινή ώρα, αλλά φαιδρός, ζωηρός υπό περιστάσεις λίαν εύχαρίστους. Και άνεπόλει κατόπιν τούς ζηλευτούς χρόνους τής νεότητός του, ότε ήτο άκόμη έλεύθερος, ότε αϊ κοινωνικαί ύποχρεώσεις δέν ήσαν δι' αυτόν έφιαλτης, άλλ' άφορμαί τέρψεως, ότε τόν περιεβάλλεν έντός του πατρικού του οίκου άτάραχος άτμόςσφαιρα ειρήνης και άγάπης. Και ήπατο τό πνεύμα του άκατάσχετον πρός συνάντησιν παλαιών ιδανικῶν έγκαταλειφθέντων άλλά μή λησμονηθέντων, άτινα έν ήμέραις τοιαύταις δοκιμασίας, μετά σφοδρόν ψυχικόν κλύδωνα άνέκυπτον έκ του θαλού βαθους του παρελθόντος, φέροντα όλην τήν δρόσον, όλην τήν χάριν, όλον τό γόητρον τής νεότητος και τήν επιπρόσ-

θετον φαντασιώδη αϊγλήν, δι' ής τά περιβάλλει ή μεταμέλεια. Διήρχοντο πρό τών όφθαλμών όπτασίαι νεανίδων έλαφρώς περιδινουμένων έντός μυροβόλου αιθούσης υπό τούς ότε μέν χαύνους, ότε δέ γοργούς ήχους τής όρχήστρας· άνεσκήρτα αϊφνης υπό τό βλέμμα όπερ εξηκόντιζον επί αυτού άγενείου έτι νεανίου δύο φλογεροί όφθαλμοί από του βαθους θεωρείου έν τῷ θεάτρῳ· ή χείρ του ένόμιζεν ότι έψαυεν άκόμη τόν χνοώδη κόσσυμβον, έν ειχεν άποσπάσει άλλοτε από μίας γυναικείας έσθήτος και έν επί πολλά έτη διήτηρησεν εύλαθώς έντός τής κρύπτης του γραφείου, έως ότου όλίγας ήμέρας πρό του γάμου του παρέδωκεν εις τό πῦρ μέ στοικήν χείρα όλα εκείνα τά ποικίλα ένθύμια τών έρώτων του. Και ή μία άνάμνησις έφερε τήν άλλην και ό ειρμός τών ιδεών του περιπλέκετο επί άπειρον διαρκώς έκτρεπόμενος επί τοσοούτον ώστε όσακις έκαστοτε άνένηφεν έκ τής βέμβης, ήπόρει διά τήν ιδεάν, ήτις κατείχε τό πνεύμα του εκείνην τήν στιγμήν, μόλις δέ και μετά κόπου παλινδρομών νοερώς άνεύρισκε τήν άφετηρίαν.

Υπό τοιούτων σκέψεων κατεχόμενος έξηκολούθει νά βαδίζη άνωμάλως, σπεύδων τό βήμα όσακις σκέψις τις ή άνάμνησις δυσάρεστος επήρχετο εις τόν νοῦν του ώσανεί ήθελε ν' αντιπαρέλθη πρό αύτῆς ταχέως, μετριάων δέ αύτό όσακις κατείχε τό πνεύμα του εύχάριστος ή παρήγορος λογισμός, τύπτων ένίοτε διά του λεπτού βραδίου του τά σκέλη τής άναξυρίδος του όπως άποτινάξη τόν κοριορτόν. Είχε φθάσει ήδη εις τό μέσον τής όδού, όπου κεινται αϊ Παραγκαι. Έσταθμευον πρό αύτών υπό τά ζύλινα προστεγάσματα των μερικοί ύδοιπόροι και μία άμαζα προερχομένη έκ Πειραιώς. Υπηρετής τις περιέφερον επί δίσκου λουκούμια άπεξηραμένα ως νά ήσαν τεμαχια τιάνου επιπεπασμένα δι' αλεύρου και μικροσκοπικά ποτήρια βρακής ή βωμίου. Έτερος δέ ύπηρετής εκράτει κάδον πλήρη ύδατος υπό τό στόμα τών ίππων, οϊτινες συχνάκις διέκοπτον τήν πόσιν όπως εκφέρωσιν έκ τών άποσταζόντων ύδωρ μυκτήρων των θορυβώδη χρεμετισμόν σμήνος νησών και χηνών συνετάρασε μετά κλαγγῆς τό παρά τό στοργύλον φρέαρ λιμνάζον άκάθαρτον ύδωρ. Ό άνεμος εξηγγιούτο όλονίν· κάτω εκεί εις τό Φαληρον έφάνετο τρικυμιώδως συντεταραγμένον τό πέλαγος και ό άφρός τών κυμάτων συγχεόμενος με τήν επιπλανωμένην επί τής θαλάσσης ομίχλην. Έμπροσθέν του, έγγύτερον, αϊ ύψηλαί κωνοδόχαι τών εργοστασιών του Πειραιώς εκάπνιζον ως προσφάτως σθεσθεΐσαι νερώσιμοι δάδες και τό πνεύμα του άνέμου παρέφερε τόν πυκνόν κατ' άρχάς και βαθμηδόν άραιούμενον καπνόν των. Οι μεγάλοι, τερατωδώς διεσταλμένοι και άγρίως λευκάζοντες όφθαλμοί των διά

βαναύσου χρωστήρος ἐπὶ τοῦ τοίχου τῶν Παραγκῶν ἐζωγραφημένων μισθῶν, στρατιωτῶν ἄγγλων ἀπιθάνων, ὀπλιτῶν ἀρχαίων φασματωδῶν σειόντων τὸ δόρυ μὲ χεῖρα ἐξηρηρωμένην, ἐφαίνοντο ἀτενίζοντες τὸν σκυθρωπὸν καὶ σύνουον διαβάτην μετ' εὐήθους ἀπλανείας.

Ὁ Ἀνδρέας ἐπόθει τὴν μόνωσιν. Εἶδε μίαν ὁδὸν πλαγίαν διανοιγομένην ἐκεῖ που δεξιόθεν καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν ἀδιστακτικῶς. Ἡ ὁδὸς αὕτη, ἣτις ἦτο μάλλον ἀτραπός, ἔβαινε διὰ μέσου ἀγρῶν καὶ ἀμπελώνων πρὸς τὸν ἐλαιῶνα. Ὁ Ἀνδρέας τὴν ἐξέλεξε τυχαίως· ἀλλὰ τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ἡ παρέκκλισις τοῦ ἦτο καὶ ὀλίγον τι σκοπίμος. Ἀπὸ τινῶν ἤδη στιγμῶν, λεληθότως, ἐνῶ τὸ πνεῦμά του ἐπλανᾶτο εἰς τοὺς λαβυρινθίους τῶν ἀναμνήσεων, εἶχε ἤδη προσελκύσει τὴν προσοχὴν του ἐρυθρὰς τῆς οἰκίας ἐξοχικῆς κειμένη εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος, εἰς ἀπόστασιν τριακοσίων περιπυ μῆτρων ἀπὸ τῆς κυρίας λεωφόρου, ἡ δὲ πλαγία ὁδὸς εἰς τὴν εἰσῆλθε διήρχετο ἀκριβῶς πρὸ τῆς οἰκίας ταύτης. Ἦτο κομψὴ ἔπαυλις, ἀπερίττου ἀλλὰ χαριέντος ῥυθμοῦ, μὲ τοὺς τοίχους κεχρωματισμένους ἐρυθροῦς, μὲ τὰ περιζώματα λευκά, μὲ τὰ κιγκλιδωτὰ παραθύρα πράσινα. Ἡ λιθίνη κλίμαξ ἣτις ἐκ τῆς αὐλῆς ἦγε πρὸς τὸν ἀνώτερον ὄροφον ἐκοσμεῖτο ὑπὸ μεγάλων ἀνθοδοχείων, ἐν οἷς ἐφύοντο κάκτοι καὶ θάμνοι ἀειθαλεῖς. Κλήμα ἀμπέλου ἀναρριχόμενον ἐσχημάτιζε πυκνόφυλλον καὶ σκιερὰν κατὰ τὸ θέρος ἀνθιδενδράδα ἐντὸς τῆς αὐλῆς ὑποβασταζομένην ὑπὸ σιδηρῶν βάρβδων. Περὰ τὸ ἀέτωμα ἐκεῖτο ἄνθηρον περιζωννύμενον ὑπὸ δρυράκτου λιθίνου. Ὅπισθεν ἐξετείνετο κήπος εὐρύχωρος πλήρης δένδρων ὀπωροφόρων, καθὰ ἐμαρτύρει ὁ μακρόθεν ἐπιδεικνυόμενος λευκὸς κόσμος τῆς ἀμυγδαλῆς. Μία αἰξ ἔβρασκε παρὰ τὴν εἰσοδὸν, ἐνῶ ἀρκεταὶ περιστεραὶ περιίπταντο ἐντὸς τοῦ κήπου, ἐνῶ πιθανόν ὑπῆρχε καὶ ἡ ἀφανὴς ἐκ τῆς ὕδου κατοικία των.

Ὁ Ἀνδρέας ἐβλεπε τὸν ἐρυθρὸν αὐτὸν οἶκον, τὸν παρετήρει ἀτενῶς, προσηλῶν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν προσοχὴν του ἐπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ πνεῦμά του διατελοῦν πάντοτε ὑπὸ τὸ κράτος τῶν θλιβερῶν ἐντυπώσεων τῆς καταταραχῆς αὐτὸν σκηνῆς, συνεδύαζεν ἀκουσίως τὰς ἰδικὰς του περιστάσεις μὲ τὴν εὐφρόσυνον θεᾶν τῆς ἐπαύλεως. Ἐφαίνετο τῷ ὄντι ἐνδιαίτημα τερπνόν, ἀποπνεόν τὴν ἀνεῖσιν, τὴν εὐπορίαν, τὴν εὐμάρειαν, κατοικητήριον εὐδαιμονίας, φωλεᾶ ἐρημικῆ μακρὰν τῆς τύρβης, περικυκλωμένη ὑφ' ὄλων τῶν θελγῆτρων τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, ἐν ἣ ἠδύνατο νὰ ἐκκολαφῶσι πάντα τὰ χαρμόσυνα αἰσθήματα τοῦ βίου. Ἡ οἰκία ἦτο κατωκνημένη, ὡς ἐμαρτύρουν πολλὰ σημεῖα, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τῆς κωνοδόχης ἀναβρώσκων καπνὸς τῆς ἐστίας. Τίνες

εὐτυχεῖς ἀρὰ γε κατόικουν ἐκεῖ; Ἴσως γεωκτῆμων τις εὐπορος ἀψήφῶν τὰς πολυταρχοῦς διασκεδάσεις τῆς πόλεως καὶ κατοικῶν ἐκεῖ πανοικεῖ ὅπως ἐπιτηρῆ διηνεκῶς ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων του Ἴσως ἐραστής τις τῆς ἐξοχῆς, ἀπηλλαγμένος τῶν πεζῶν βιωτικῶν φροντίδων, ὅστις μετέβαινε ἵνα κατοικήσῃ ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ θεάματος τῆς ἀναγεννωμένης φύσεως ἀπὸ τῆς πρώτης γαρυγῆς τοῦ ἔαρος. Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐφαντάζετο τὸν εὐτυχῆ ἄγνωστον οἰκοδεσπότην τοῦ ἐπιθόνου ἐκείνου κτήματος καθήμενον παρὰ τὸ θάλασσον τῆς ἐστίας του καὶ ἀναγινώσκοντα, ἐφαντάζετο τὴν σύζυγόν του ῥάπτουσαν, τὰ τέκνα του σκιρτῶντα, ἐνῶ ἡ χύτρα κοχλάζει ὑποκόπως εἰς τὸ μαγειρεῖον εὐώδη διαχέουσα κνίσσαν ὑσάκις ἢ θεράπκινα ὑπανεγείρει τὸ σκέπασμά της, μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ εὐλογητὴ ὥρα νὰ συναχθῆ περὶ τὴν τράπεζαν πᾶσα ἡ οἰκογένεια. Ἐφαντάζετο πάλιν τὰς οἰκογενειακὰς ὑμηγύρεις τῆς ἐσπέρας περὶ τὸ φῶς τῆς λυχνίας, ὅτε ὁ ὕπνος κατέρχεται ἀδιάστατος, μαλακῶς καὶ ἠδυπαθῶς πιέζων τὰ βλέφαρα. Ἐφαντάζετο τὸν οἶκον αὐτὸν περιβαλλόμενον ἀπὸ αἴγλην φαιδρότητος κατὰ τὰς εὐηλίους ἡμέρας. Καὶ ἐσκέπτετο...

Διατὶ τάχα νὰ μὴ ἔχῃ καὶ αὐτὸς μίαν ἀγροτικὴν ἔπαυλιν, ἐν καταφύγιον τερπνόν καὶ ὑγιεινόν; Χάρτι θεῖς δὲν τοῦ ἔλειπον τὰ μέσα· ἠδύνατο νὰ κτίσῃ, ν' ἀγοράσῃ, ἐν ἀνάγκῃ δὲ νὰ ἐνοικιάσῃ μίαν τοιαύτην. Ἄν εἶχε τὸ πνεῦμα ἐλεύθερον, ἂν δὲν ἦτο ἡ κατάστασις του διαρκῶς μετέωρος καὶ διαρκῶς ἀκροσφαλῆς ἢ ἡσυχία του, θὰ τὸ εἶχεν ἤδη σκεφθῆ καὶ θὰ τὸ εἶχεν ἐκτελέσῃ, διότι αὐτὸς φύσει ἠρέσκετο εἰς τὸν ἀπομεμονωμένον γαλήνιον βίον. Ὡ! ἂν ἦτο κατορθωτόν! ἂν τοῦ τὸ ἐπέτρεπον αἱ ἠθικαὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου του περιστάσεις, ἂν ἔλειπον οἱ φρικῶδεις ἐκείνοι σπαραγμοί!... Θὰ διέμενε εἰς τὴν ἔπαυλιν του ὅλον τὸ θέρος καὶ μέρος τοῦ ἔαρος καὶ μέρος τοῦ φθινοπώρου, θὰ ἤρχετο εἰς αὐτὴν καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα προσέτι παραδικῶς, ὑσάκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπέτρεπεν. Μὲ ἕνα δῖφρον μικρὸν, σαρῶμενον παρ' ἐνὸς ἵππου καὶ διοικούμενον παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου θὰ μετέβαινε εἰς τὴν πόλιν τὰς ἡμέρας τῶν συνεδριάσεων καὶ θὰ ἐπέστρεφε πρὸ τῆς ἐντάσεως τοῦ καύσωνος εἰς τὸ σκιερὸν του καταφύγιον. Ἐνόμιζεν ἤδη ὅτι ἐβλεπε τὴν σύζυγόν του ἡρεμον, γαλήνιον, εὐπροσῆγορον—τὶ ὄνειρον!—καταγινόμενῃν περὶ τὰ οἰκιακὰ, τὴν Λιλὴν ἀσχολουμένην σοβαρῶς περὶ τὸ πρῶτόν της κέντημα, τὸν Ἀλέκον σκιρτῶντα θαυρωδῶς ὡς νεαρόν πῶλον ἐντὸς τοῦ κήπου ἢ εἰς τὰ περίε. Τὸ πρῶτὸ ἠδύνατο καλλίστα νὰ ἐξέρχεται πρὸς κυνηγεσίαν ἐντὸς τῶν παρακειμένων κτημάτων. Τὴν ἐσπέ-

ραν θὰ μετέβαινον πανοικεῖ εἰς τὰ λουτρά τοῦ Φαλήρου. Κατὰ δὲ τὰς σεληνοφεγγεῖς νύκτας θὰ εἰδέπνει ὅλη ἡ οἰκογένεια ἐκεῖ ἐπὶ τὸν ἀνδρον, ἀναπνεύουσα τὴν ζωογόνον αὔραν, βλέπουσα τὸ μαγικὸν πανόραμα τῆς μαρμαίρουσης φαληρικῆς θαλάσσης καὶ ἀκούουσα τὸ εὐθυμον ἄσμα τοῦ γρύλλου καὶ τὸν ἐναρμόνιον θροῦν τῶν φυλλωμάτων...

Τόσον ἦτο βεθυθιμένος εἰς τὰς εἰδυλλιακὰς ταύτας σκηνὰς ὡς ἀνέπλαττεν ἡ φαντασία του, ὥστε δὲν ἤκουσε πῶς τὸν κρότον ἀμάξης, ἣτις ἐρχομένη ἐξ Ἀθηνῶν, εἰσῆλθε καὶ αὐτὴ ἐπίσης εἰς τὴν πλαγίαν ὁδὸν καὶ εὐρίσκετο ἤδη ὀπισθεν του. Ὁ ἀμαξήλατος ἐδέησε νὰ ἐπικαλεσθῆ δις τὴν φράσιν: «Ἐμπρός!... κύριος!...» καὶ ὁ Ἀνδρέας μόλις ἐπρόφθασε νὰ παραμερίσῃ εἰς τὴν στενὴν ὁδόν.

Ἀπεῖχαν ἤδη εἰκοσι περίπου βήματα ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἣτις ἐγένετο εἰς τὸν νοῦν του τόσας καὶ τόσας σκέψεις, ὅτε αἰφνης εἶδε τὴν ἀμαξάν σταθεῖσαν ἐκεῖ, πρὸ τῆς εἰσοδου. Ἡ κεκλεισμένη θυρὶς ἠνοιχθῆ καὶ κατῆλθεν ἀνὴρ τις, ὁ ἀμαξήλατος ἐπίσης κατῆλθεν ἀπὸ τῆς ἔδρας του καὶ ἐβούθησε τὸν ἐπιβάτην νὰ ἐξγαγῆ ἀντικείμενον τι ἐκ τοῦ βήτους τῆς ἀμάξης. Ὁ Ἀνδρέας ὅστις εἶχεν ἐν τῷ μετὰ πηλυσίᾳ ὠχρίασεν ἰδὼν τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο καὶ ἐσταματήσεν· ἔλαφρον ῥίγος διέτρεξε τὸ σῶμα του. Τὸ ἐξαχθέν ἐκ τῆς ἀμάξης ἀντικείμενον ἦτο ἐν φέρετρον.

Ναὶ ἐν φέρετρον μικρὸν, διὰ τὸ σῶμα παιδίου, λευκόν, μὲ παρυφὰς καὶ κοσμήματα ἐπαργυρα, μὲ τὸν σταυρὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ σκεπασματος, μὲ θυσάνους πρασίνας καὶ λευκοὺς ἐκ γάζης, κομψὸν ἐν τῇ ἀπαισιότητι του.

— Ποῖος ἀπέθανεν; ἠρώτησεν ὁ Ἀνδρέας, θέλων κατὰ τὴν ἐρωτήσιν, συναισθανόμενος τὴν μωρίαν τῆς ἐρωτήσεώς του, ἀλλὰ μὴ εὐρίσκων ἄλλην.

— Ἐνα παιδάκι.

— Μεγάλο;

— Πέντε ἐτῶν.

Πέντε ἐτῶν!... ἦτο λοιπὸν συνομήλικον μὲ τὸν Ἀλέκον του.

— Καὶ ἦτο ἀγόρι; ἠρώτησεν ἐκ νέου ὁ Ἀνδρέας.

— Ἀγόρι.

— Ἀπὸ τί ἀπέθανεν;

— Ἀπὸ διφθερίτιδος. ἀπήνησεν ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἤρχετο νὰ εὐρίσκῃ ἠψωποῦν ὑπὲρ τὸ δέον παρατεινομένους τὰς ἐρωτήσεις ἐκ μέρους ἐνὸς ἀγνώστου διαβατοῦ.

Διὰ μίας ὁ Ἀνδρέας ἐφαντάσθη τὸ τέκνον του, τὸν Ἀλέκον νεκρὸν ὡς τὸ παιδίον ἐκεῖνο τῆς ἐπαύλεως, φανευθέντα ὑπὸ τῆς ἀνηλεοῦς νόσου, κατακείμενον ἐντὸς παρομοίου φερέτρον ἀνθοσκεποῦς Ἐφαντάσθη τοὺς ἱερεῖς φέροντας

τὰ λευκὰ ἄμικρα, τὴν ἔρρινον ψαλμωδίαν τῶν ψαλτῶν, τοὺς νεκροφόρους ῥυπαροὺς, ἐκτετραχηλισμένους, μὲ τὸν ἀκάθαρτον ἐκείνον ποδήρη χιτῶνά των φέροντας ἀδιαφόρως τὸ ἐλαφρὸν φορτίον, τὴν ταλάντευσιν τοῦ μικροῦ φερέτρον ἐντὸς τῆς χρυσοποικιλτοῦ νεκροφόρου ἀμάξης, τὸν ἐνταφιασμὸν, τὸν κρότον τοῦ χώματος, τοὺς σπαρακτικούς λυγμούς, τὴν παγεράν ἐπιστροφήν εἰς τὸν πένθιμον οἶκον. Ἐφαντάσθη πάντα ταῦτα ἀστραπηδῶν καὶ ἀπὸ ὠχρὸς ἐγένετο πελιθνὸς καὶ τὰ γόνατά του ἐκάμφθησαν. Ἐστράφη καὶ μὲ βῆμα ταχύ ἤρχισε νὰ βαίῃ πρὸς τὰς Παραγκὰς, ἐνῶ ὁ κομιστὴς τὸ φέρετρον ἀνὴρ ἀνεβίβαζεν αὐτὸ διὰ τῆς λιθίνης κλίμακος εἰς τὴν ἐρυθρὰν οἰκίαν, ἡ δὲ ἀμαξία ἀπέμεινε σταθμεύουσα πρὸ τῆς εἰσοδου.

Αἱ πρώται βανίδες τῆς βροχῆς ἐστίζον ἤδη τὸ λευκὸν ἔδαφος τῆς ὕδου τοῦ Πειραιῶς. Ἡ ἀμαξία ἣτις κατὰ τὸ ἀπαράβατον σύστημα εἶχε σταθμεύσῃ ἐπ' ὀλίγον εἰς τὰ παραπήγματα, εἶχεν ἀναχωρήσῃ εἰς Ἀθήνας. Ἄν εὐρίσκετο ἀκόμη ἐκεῖ, ὁ Ἀνδρέας ἤθελε παρακαλέσῃ, τοὺς ἀγνώστους ἐπιβάτας της νὰ τὸν παραλάβωσιν, ἤθελε πληρῶσῃ ἀδρῶς τὸν ἠνίοχον ὅπως ἐν ἀνάγκῃ τὸν προσλάβῃ εἰς τὴν πρὸ τὴν ἔδραν του θέσιν. Δὲν ἐφοβεῖτο τὴν βροχὴν, ὅχι· ἄλλως θὰ εἰσῆρχετο εἰς μίαν τῶν Παραγκῶν καὶ θὰ εὐρίσκεν ἐκεῖ πρόσκαιρον καταφύγιον ἕως ὅτου ἤθελε διέλθῃ ἐτέρως τὰς ἀμαξίας. Ἐπέιγετο νὰ φθάσῃ εἰς Ἀθήνας καὶ διὰ τοῦτο ἀνέλαβε τὴν πορείαν του μὲ βῆμα σπεῦδον, τρέχων σχεδόν, ἐνῶ ἡ βροχὴ ἤδη δαψιλῶς τὸν ἔλουεν. Τὸν εἶχε καταλάβῃ φόβος. Ἦθελε νὰ ἰδῇ τὸ τέκνον του, νὰ τὸ ἰδῇ ζῶν, ὑγιαίνον. Δὲν εἶχον περὶ ἑλθῆ ἀκόμη δύο ὥραι ἀφότου τὸ ἀφῆκεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος τῆς κατοικίας του. Ἄλλ' ἀδιαφόρως εἶνε τὸσον ὕπουλοι, τὸσον κεραυνοβόλοι αὐταὶ αἱ νόσοι τῶν παιδίων, ὥστε τὸ προσβαλλόμενον τχλαίπωρον μικρὸν ὅπερ πρὸ ὀλίγων ἐτι ὠρῶν ἐπαίξεν ἀμέριμον ἐκπνεῖ πρὶν ἢ σθεσθῆ τὸ μειδιάμα ἀπὸ τὰ χεῖλη του. Ἡ διφθερίτις!... ὦ τὴν ἀποτρόπαιον Ἐρινύν!

Διὰ μίας ἠκούσθη ὄξυς συριγμός. Ἡ ἀμαξοστοιχία προερχομένη ἐκ Πειραιῶς διέγραφεν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς ὕδου ἀπόστασιν εὐρείαν καμπύλην καὶ ἡ ἀτμομηχανὴ της ἐξέπεμπεν ἔρρυθμον ἀσθηματώδη βρόμον. Ὡ! ἂν ἦτο δυνατόν νὰ σταματήσῃ, νὰ τὸν παραλάβῃ διὰ νὰ φθάσῃ ταχύτερον!.. Μηχανικῶς ὕψωσε τὴν βάρβδον του ὡσεὶ καλῶν αὐτὴν καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ. Οἱ ἐκ τῶν θυρίδων τῶν βαγονίων προβαλλόντες τὰς κεφαλας ἐπιβάταιν θὰ τὸν ἐξέλαθον βεβαίως ὡς παραφρονικ. Μετὰ τινὰ δευτερόλεπτα ἡ ἀμαξοστοιχία ἠφανίσθη ἐκπέμφασα ὕστατον διάτορον συριγμόν.

Ὅτε ἐφθασε πρὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρό-

μου ὁ Ἀνδρέας ἦτο καθίδρος, ἐνῶ τὰ ἐνδύματά του ἀπέσταζον ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς βροχῆς. Προσκάλεσας τὴν πρώτην ἀμαξάν, ἣν συνήνησε καὶ ἀνελθὼν ἐν τάχει εἶπεν ἀθημαίων πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην:

— Ὅδὸς Νίκης, ἀριθμὸς τὰδε . . .

Ἄπο τῆς θυρίδος ἐβλέπεν ὡς φάσμα, πελιθνός, μὲ ὀφθαλμούς ἀπλανεῖς τὴν βροχὴν καταπίπτουσαν βαγδαίως, τοὺς διαβάτας συνωθουμένους ὑπὸ τοὺς ἐξώστας ἢ εἰς τὰς θύρας τῶν ἐργαστηρίων. Ἐκ διακλειμαμάτων κύπτων πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐφώνει σπασμωδικῶς πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην.

— Γρήγορα!... κάμε γρήγορα!...

Καὶ ὑπελόγηζε κατὰ βήματα τὴν ἀπόστασιν, ἥτις τὸν ἀπεχώριζεν ἀπὸ τοῦ οἴκου του. Ἴδού τὸ Μοναστηράκι . . . νὰ ἡ Καπνικαρέα . . . νὰ ἡ οἰκία Κορομηλά . . . ἐφθάσαμεν!

Ὅτε ἡ ἀμαξα ἐσταμάτησε πρὸ τῆς οἰκίας του, κατῆλλε δι' ἐνὸς ἀλματος, ἔδωκεν εἰς τὸν ἀμαξηλάτην ἐν δίδραχμον καὶ χωρὶς νὰ περιμείνη νὰ λάβῃ τὸ ὑπολοιπὸν ἔκρουσε σποδρῶς τὴν θύραν, ἥτις ἐν τῷ ἄμα ἠνεώχθη.

Ὁ πρῶτος ὃν εἶδεν ἦτο ὁ υἱὸς του, ὁ Ἀλέκος ὅστις πρῶτος εἶχε δράμῃ ἀκούσας κρουομένην τὴν θύραν καὶ ὅστις ἰδὼν τὸν πατέρα του ἐκραύγαζε περιχαρῆς:

— Ὁ μπαμπὰς! . . . ὁ μπαμπὰς, μαμμά!

Ἡ μορφή τοῦ πατρὸς ἠθροίσεν ἐν δάκρυ ἐφάνη τρέμων εἰς τὸν κανθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ του καὶ ὤρμησεν ἀνερχόμενος τὴν κλίμακα πολὺ ταχύτερον ἀφ' ὅτι εἶχε κατέλθῃ αὐτὴν τὴν πρώτην. Ἐνῶ δὲ ἡ σύζυγός του ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ θαλάμου τῆς φέρουσα πρωινήν οικιακὴν ἐσθῆτα καὶ μὴ ὑποπεύουσα οἷος κλύδων φοβερός ἀλγους εἶχε συνταραχθῆ τὴν ψυχὴν τοῦ ταλαιπώρου ἐκείνου νέου ἀνδρὸς ἐβλέπεν ἀπορούσα τὴν σκηνὴν, ἐσφιγγεν οὗτος ἔκφρων ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ τέκνον του καὶ κατασπαζόμενος αὐτὸ ἐφώνει μετὰ λυγμῶν:

— Παιδί μου! . . . παιδί μου, παιδί μου!

ΧΑΡΑΛΑΜΗΣ ANNINOS

ΔΙΣΤΙΧΑ

1

Μιά τέχνη ξέρω: ν' ἀγαπῶ — κι' ἐν θέλῃς τὸ καλὸ σου.
Σὺ, ποῦ δὲν ἔρρις ν' ἀγαπῆς, πάρε με δάσκαλό σου.

2

Ἐ τὸ χῶμα κάτω τί ζητοῦν τὰ μάτια σου σκυμμένα;
Ἄν ἡ καρδιά σου χάρηκε, λήτα τὴν ἀπὸ μένα.

3

Τὸν ἥλιο καὶ τὰ μάτια σου σὺν τύχῃ ν' ἀντικρύζω,
Ἄπο τὸ φῶς τους τὸ πολὺ θαμπάνομαι, δακρύζω.

4

Ἄχ σιγαλοπερπάτητή καὶ χαμηλοβλεπούσα,
Ἄν εἶχες ἄλλα πείσματα, διπλάθ' ἂν σ' ἀγαποῦσα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ Α'

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Δ'.

Οὕτω λοιπὸν ἄγγλοι ὑπουργοί, βῶσσαι καὶ πρῶσοι διπλωμάται, γάλλοι δημοσιολόγοι, οἱ πάντες συμφωνοῦσιν ἐν τῇ κατακρίσει τοῦ Λεοπόλδου· οἱ πάντες παραδέχονται ὅτι αἰτία τῆς παραιτήσεώς του ἦτο ἡ θρόνος τῆς Ἀγγλίας (1) ἀλλ' ἐὰν ψυχρότερον ἐσκέπτοντο περὶ τῶν πραγμάτων οἱ ὄρμαινοι ἐκείνοι ἐπικριταὶ τοῦ ταλαιπώρου πρίγκηπος, δὲν θὰ ἠδίκουν οὕτως αὐτόν. Ἀπέβλεπεν, ἔλεγον, εἰς τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλ' ἦτο βέβαιον ὅτι θὰ ὑπῆρχεν ἀντιβασιλεία; Γεώργιος ὁ Δ' ἤγετο πρὸς τὸν τάφον· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατόν του ὑπῆρξε διαδοχὸς τοῦ ἑτέρου υἱοῦ τοῦ Γεωργίου Γ', ὁ δούξ τῆς Κλαρεντίας, ὅστις καὶ ἐβασίλευσεν ὡς Γουλιέλμος Δ'. Τοῦτου διάδοχος ἦτο ἡ πριγκίπισσα Βικτωρία, ἡ θυγάτηρ τοῦ δούκῃ τοῦ Κέντ καὶ ἀνεψιὰ τοῦ Λεοπόλδου. Καὶ ἦτο μὲν γέρον ὁ ἐπίδοξος ἐκεῖνος διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας καὶ δὲν ἐφάνετο μακροβίος, ἀλλὰ καθόσον αὐτὸς θὰ ἐγήρασκε, θὰ ἠΐξενεν ἡ κόρη, ἡ προωρισμένη διὰ τὸν θρόνον. Ἦτον αὕτη ἡδὴ ἐνδεκαετής, ὥστε ἤρκειν πέντε ἢ ἕξι ἔτη, ὅπως καταστῆ κανονικὴ διάδοχος τοῦ θρόνου, οὕτως μικρὰν πιθανότητα εἶχεν ἡ βραχυτάτη θὰ ἦτο ἢ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας ἀντιβασιλεία τοῦ Λεοπόλδου· ἀλλ' ὅταν ἀπροσδόκητον γεγονός ἐπέβη, ταραττοὺς τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐμβάλλον αὐτοὺς εἰς ἀμηχανίαν, δύσκολος εἶναι ἡ ψυχρὰ σκέψις καὶ ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀληθοῦς αἰτίας τῶν φαινομένων. Συμβαίνει δὲ πολλάκις, ὅταν οἱ ἐπικριταὶ εἶνε ἀνίκαιοι νὰ ὑψώσῃ μέχρι τοῦ φρονήματος καὶ τῆς εὐγενοῦς φιλοδοξίας τοῦ ἐπικρινόμενου. νὰ σφάλωνται καὶ νὰ ἀδικῶσιν αὐτόν. Οἱ λίαν πρακτικοὶ ἐκείνοι πολιτικοὶ καὶ διπλωμάται, οἵτινες ὡς ἀρετηρίαν τῶν σκέψεών των εἶχον μόνον τὸ συμφέρον καὶ τὴν ἀρχήν, δὲν ἠδύναντο νὰ σκεφθῶσιν ὅτι ἠδύναντο ἀνὴρ τις νὰ ἔχη ὡς γνώμονα τῆς ἐκείνου πολιτείας τὸ γενναῖον αἰσθηματικὸν καὶ τὴν συνετὴν μέριμναν περὶ τοῦ λαοῦ ὃν ἐκέλευτο νὰ κυβερνήσῃ, ἐνόμιζον δὲ ὅτι τὰ πάντα ἠδύναντο νὰ ἐξηγήσῃσι διὰ τῆς ταπεινῆς φιλοδοξίας τοῦ ἀντιβασιλευσάου ἐν Ἀγγλίᾳ!

(1) Καὶ ὁ ἱστορικὸς Γερβίνος, πλανώμενος ἐκ τῆς περὶ τούτου κοινῆς ὡς εἶπεν γνώμης τῶν συγχρόνων, σφάλεται ἀποδίδων τὴν παραιτήσιν ἐκείνου τοῦ Λεοπόλδου εἰς τὴν περὶ ἀντιβασιλείας ἐν Ἀγγλίᾳ φιλοδοξίαν αὐτοῦ.

Ἡ ἀγγελία τῆς ἀρνήσεως τοῦ Λεοπόλδου εἰς μεγάλην θλίψιν ἐβύθισε σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα. Τὸ δυστυχὲς ἔθνος, ἐπὶ τριετίαν ἤδη ὑφιστάμενον τὰ δεινὰ τῆς ἐλλείψεως κυβερνήσεως ἰσχυρῶς, ἐμφυλίων διχονοιῶν καὶ ἐρεθισμοῦ πνευμάτων, καὶ εὐλόγως φοβούμενον ἐκ τούτων ἐπικειμένην τὴν ἀναρχίαν, ἤλπιζε τέρμα τῶν δεινῶν αὐτοῦ καὶ τῶν φόβων ἐν τῇ βασιλείᾳ. Καὶ ἐπικραῖνε μὲν τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 Φεβρουαρίου τοὺς Ἕλληνας ὡς προσκροῦσιν εἰς τὴν φιλοπατρίαν αὐτῶν, ὡς σκληρῶς καὶ ἀδίκως ἀποχωρίζον ἀλλήλων ἀδελφοὺς συναγωνισθέντας καὶ συμπαθόντας, ὧν τοὺς μὲν ἠλευθέρου, τοὺς δὲ ὑπέβλελλε πάλιν ὑπὸ ἄτιμον καὶ ἀπεχθῆ ζυγόν· ἀλλ' ὅσον δήποτε μεγάλη καὶ ἀνῆτο ἡ ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου λύπη, μείζων ταύτης ἦν βεβαίως ἡ ἀθυμία ἢ ἐπὶ τῇ παραιτήσῃ τοῦ πρίγκηπος καταλαβοῦσα τὰς ψυχὰς ἀπάντων. Τὰ σφάλματα τοῦ Καποδιστρίου, τὰν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἢ κακὴ πολιτεία, ἢ προτίμησις ἐν ταῖς διαφοραῖς τοῦ Κράτους λειψυγίας προσώπων θεωρουμένων ξένων ἀντὶ τῶν ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἀγωνισαμένων φοβερόν ἀγῶνα καὶ διαπορεύσαντων πολιτῶν, ἐτέρωθεν δὲ ὁ ἐμφανὴς καὶ κρύφιος κατὰ τοῦ Καποδιστρίου πόλεμος τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς παρορμητικὴ ἐμμάνης καὶ ἐν πολλοῖς ἀσυνειδήτους ἐν τῷ τόπῳ ἀντιπολίτευσις εἰς τοσαύτην εἶχον περιαγάγη τὸν τόπον ἠθικὴν ἀναρχίαν καὶ ἀνησυχίαν, ὥστε καταπονηθεὶς οὗτος ἐζήτηε βασιλεία ὅπως ἀπολύσῃ εὐνομίας τινὸς καὶ ἡσυχίας, ὅπως δυναθῆ νὰ ἀναπαυθῆ ἀπὸ τῆς δεκαετοῦς ἐναγωνίου πλῆθους καὶ τῶν παθημάτων, καὶ ἐπουλώσῃ τὰς πληγὰς του. Τὰ εὐγενῆ αἰσθηματικὰ τοῦ πρίγκηπος, αἱ στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ αὐτοῦ ἀρεταί, οἱ ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀγῶνες αὐτοῦ, ἡ στενὴ συγγένεια αὐτοῦ καὶ σχέσις μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη δι' ἧς θὰ περιέβαλλον αὐτόν ἀμφοτέρω καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἀντίθετοι αὐταὶ Δυνάμεις, πάντα ταῦτα παρέχοντα γόητρον εἰς τὸν Λεοπόλδον, καθίσταν δημοτικώτατον τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ θλιβεράν τοῖς Ἕλλησι τὴν εἰδησίαν ὅτι ἐστεροῦντο τοιοῦτο ἡγεμόνος.

Ἐὰν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ διπλωματικῇ καὶ τῇ δημοσιολογίᾳ πικραὶ ἐξηγήθησαν ἐπιτιμήσεις κατὰ τοῦ Λεοπόλδου ἀποδίδουσαι τὴν ἄνοιαν αὐτοῦ ἐκείνου εἰς τὰς φιλοδοξίας αὐτοῦ ἐλπίδας περὶ ἀντιβασιλείας ἐν Ἀγγλίᾳ, ἢ ἐν Ἑλλάδι ἀντιπολίτευσις τὴν εὐθύνην τῆς ἀποτυχίας ἐκείνης ἐπέριπτε πᾶσαν ἐπὶ τὸν Κυβερνήτην Καποδιστρίαν κατηγοροῦσα αὐτοῦ ὅτι διὰ τῶν διαμαρτυρήσεων τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ ὑπομνήματος αὐτῆς καὶ τῶν κατὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 Φεβρουαρίου ἀναφορῶν, ἄς ἐκείνος

εἶχε δημιουργήσῃ ἀπεθάρρυνε τὸν πρίγκηπα γενόμενος οὕτω τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης ἀτυχίας αἰτίας οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἱστορικῶν, οἷος ὁ Μένδελσον Βαρθόλδου, κατηγορήθη ὁ κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ὡς ὁ μόνος αἰτίος τῆς ἀρνήσεως τοῦ πρίγκηπος Λεοπόλδου, ὡς παραστήσας εἰς αὐτόν τὰς δυσχερείας τῆς νέας αὐτοῦ θέσεως μείζονας ἢ ὅτι πράγματι ἦσαν καὶ θεῖς ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ προσκόμματα μὴ ὑπάρχοντα πραγματικῶς, ὡς π. χ. τὸν περὶ ἀλλαγῆς τοῦ θρησκευματος ὅρον καὶ τὰς περὶ πολιτεύματος ἀποφάσεις τῆς ἐν Ἀργεῖ Συνελεύσεως.

Οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ ψέξῃ τὸν Καποδιστρίαν ὅτι διὰ τῶν πρὸς τὸν πρίγκηπα ἐπιστολῶν του, διὰ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ ὑπομνήματος αὐτῆς καὶ διὰ τῶν διαφορῶν ἄλλων αὐτοῦ ἐνεργειῶν ἐπολέμησε τὸ ἀδίκον καὶ ἀνθελληνικὸν ἔργον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 Φεβρουαρίου καὶ ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ Λεοπόλδου, οὐδὲ διότι ἀπεκάλυπεν αὐτῷ τὴν ὅλην κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Καθῆκον πατριωτικῶν ἐμφανῆς ἐπέβαλλεν εἰς αὐτόν νὰ πολεμήσῃ τὸ πρωτόκολλον ἐκεῖνο ὡς προσβάλλον τὰ συμφέροντα καὶ τὰ αἰσθηματικὰ καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν κατὰ τόπους ἑλλήνων καὶ καταδικαζόμενον ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ παντός εὐσυνειδήτου πολίτου, προκρουμένου τὸ ἔθνικόν συμφέρον τοῦ κομμηναίου πάθους καὶ συμφέροντος· ὁ δὲ νέος τῆς Ἑλλάδος ἡγεμὼν ἔπρεπε βεβαίως νὰ εἶνε ἀκριβῶς πεπληροφορημένος περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἐν Ἑλλάδι καὶ περὶ τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς, διότι ἠδύναντο ἄμεινον παντός ἄλλου νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς θεραπείαν αὐτῶν. Ὡς πρὸς ταῦτα ἄρα ὁ Κυβερνήτης πρέπει νὰ θεωρηθῆ πολιτευθεὶς ὡς ἀληθῆς Ἕλληνας.

Ἄλλως ὅμως εἶχε τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὸν ὅρον τῆς ἀλλαγῆς τοῦ θρησκευματος. Ὁ τοιοῦτος ὅρος περιεχόμενος καὶ ἐν τῷ ὑπομνήματι τῆς Γερουσίας, τῷ κατ' εἰσθήγησιν τοῦ Καποδιστρίου γραφέντι, καὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν πρίγκηπα ἐπιστολῇ τοῦ Καποδιστρίου εἶπετο ὅτι ἠθέλειν ἡγήσῃ δυσχερῶς εἰς τὰ ὄρα τοῦ ὑποψηφίου ἡγεμόνος, οὐδαμῶς δὲ ἦτο ἀναγκαῖος. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καίτοι ἐπιθυμοῦν βεβαίως νὰ πρεσβεύῃ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῦ τὴν αὐτὴν θρησκείαν οὔτε ἠθέλειν οὔτε ἐνόμιζε βεβαίως νὰ ὑποβάλλῃ τοῦτο ὡς ὅρον εἰς τὸν Λεοπόλδον, ὡς κατόπιν δὲν ἐπέβαλλεν αὐτὴν οὔτε εἰς τὸν βασιλέα Ὁθωνῶν οὔτε εἰς τὸν βασιλέα Γεώργιον. Ἠδύναντο ἴσως ὁ Κυβερνήτης νὰ προβάλλῃ ὅτι ὠρμήθη εἰς τοῦτο ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ὁ Λεοπόλδος, ὅστις καθολικὸς ὢν ἐγένετο διαμαρτυρούμενος ὅτι ἐνυμφεῖται τὴν πριγκίπισσαν Καρλότταν, δὲν θὰ εἰδίσταζε νὰ γείνη ἀπὸ διαμαρτυρομένου ὀρθό-

δοξος ανατολικός. Ίσως ο Λεοπόλδος δὲν εἶχεν ὡς καθολικός ἀκαράντους πεποιθήσεις, διότι ὁ ἔχων τοιαύτας πεποιθήσεις ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀλλάσσει τὸ ἑαυτοῦ θρησκευμα ἔστω καὶ ὅταν ἀπὸ μιᾶς ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς θρησκείας πρόκειται νὰ μεταβῆ εἰς ἄλλην· ἀλλ' ὁ Λεοπόλδος δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ παραστήσῃ ἑαυτὸν τὸ θέαμα ἀνθρώπου δις ἀλλάζοντος θρησκείαν χάριν ἐγκοσμίων ὠφελειῶν· διὸ καὶ γενόμενος κατόπιν βασιλεὺς τῶν καθολικῶν Βέλγων καὶ νυμφευθεὶς γυναίκα καθολικὴν ἔμεινε διαμαρτυρούμενος μέχρι τέλους ζωῆς.

Οὐ μόνον δὲ ἡ περὶ θρησκευμάτων εὐχή, οὕτω ζωηρῶς ἐκδηλωθεῖσα, ἐμπνέει εἰς ἡμᾶς εὐλόγους ὑπονοίας περὶ τῆς εὐλαστίας τοῦ Κυβερνήτου, ὑποδεικνύουσα ὅτι ἐζητεῖ νὰ δυσχεράνη τὴν περὶ παραδοχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στέμματος ἀποφασίαν τοῦ πρίγκηπος Λεοπόλδου, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τῇ μετὰ τοῦ Στόκμαρ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ πρίγκηπος συνεντεύξει τοῦ Καποδιστρίου ὑπ' αὐτοῦ τούτου λεχθέντα. Ὡς ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ἐδήλωσεν ἐν αὐτῇ ὁ Κυβερνήτης ὅτι ἠρνήθη νὰ δώσῃ ἐγγράφον τὴν περὶ ὑποψηφιότητος τοῦ Λεοπόλδου πρότασιν αὐτοῦ, ἠρνήθη νὰ συναίνεσῃ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Στόκμαρ γενομένην αἴτησιν τοῦ Λεοπόλδου περὶ ἐκδηλώσεως τῆς θελήσεως τῶν ἑλλήνων, ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι τοῦτο ἀπαγορεύει ῥητῶς τὸ πρωτόκολλον τῆς 24 Μαρτίου, ἐνῶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν παρεκάλεσε τὴν ἐν Ἀργεὶ Συνέλευσιν νὰ ἐκφράσῃ εὐχὴν περὶ βελτιώσεως τῶν συνόρων, καίτοι τοιαύτη εὐχὴ ῥητῶς ὡσαύτως ἀπαγορεύετο ὑπὸ τοῦ πρωτοκόλλου ἐκείνου. Παρίστα δὲ εἰς τὸν πρίγκηπα τὴν ἀνάγκην ἐλευθέρων θεσμῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος Ἑθνικῶν Συνελεύσεων, ἐνῶ γνωστὸν εἶνε ὅτι αἱ πολιτικαὶ αὐτοῦ ἀρχαὶ καὶ πεποιθήσεις πολλὰς καὶ διαρκῆς ἐκδηλωθεῖσαι, ἀπέκρουον τὴν ἐν Ἑλλάδι παραδοχὴν θεσμῶν τοιούτων, διότι ἐθεώρει τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ὡς νήπιον ἀνίκανον νὰ μεταχειρισθῆ τὸ ζυγάριον τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν καὶ δυνάμενον ἀντὶ νὰ ζυριαθῆ, ὡς πράττει ὁ ὄριμος ἄνθρωπος, νὰ κοπῆ δι' αὐτῶν». Καὶ ἐκάλει μὲν τὸν πρίγκηπα νὰ ἔλθῃ εἰς Ἑλλάδα ὅ,τι τάχιον, ἀλλ' ἐκάλει αὐτὸν ἵνα παραστῆ εἰς τὸν τοσοῦτον ἐθνομισθὴ κανονισμὸν τῶν ῥείων κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ πρωτοκόλλου, κανονισμὸν ὅστις ἐμελλε βεβαίως νὰ παραγάγῃ δεινὰς συγκρούσεις, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ δὲν ἤθελε νὰ καθῆται ὡς ἀκρόατος, ὡς ἐξωμολογεῖτο πρὸς τοὺς παντοῦ φίλους. Εἶχε δηλώσῃ πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Λεοπόλδου Στόκμαρ ὅτι ἐάν μὴ ἐνώθωσιν ἡ Κρήτη καὶ ἡ Σάμος μετὰ τῆς Ἑλλάδος, αὐτὸς ἤθελε παραιτηθῆ τὴν προεδρίαν αὐτῆς, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν δήλω-

σίν του ταύτην μετὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 Φεβρουαρίου τὸ ἀποκλείσαν τὰς δύο ἐκείνας νήσους. Αἱ δὲ ἐκθέσεις τῶν διαφόρων ἀρχῶν τῆς χώρας, αἱ ἀποφάσεις δημοσίων συναθροίσεων, αἱ ἀναφοραὶ, αἱ ἐφημερίδες αἱ σταλεῖσαι ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου εἰς τὸν πρίγκηπα Λεοπόλδον, ἐν αἷς δι' ὑπερβολικῶν χρωμάτων ἐζωγραφεῖτο ἡ δυστυχία καὶ ὁ ἀπελπισμὸς τῆς χώρας, ἠδύνατο νὰ ἀποθαρρύνωσι τὸν πρίγκηπα σκεπτόμενον περὶ παραδοχῆς ἢ μὴ τοῦ στέμματος τῆς Ἑλλάδος.

Πᾶσα ἡ πρὸς τὸν ὑποψήριον τῆς Ἑλλάδος ἡγεμόνα τοιαύτη πολιτεία τοῦ Καποδιστρίου ὑποδηλοῖ τὴν ἐφῆσιν αὐτοῦ ὅπως ἀποτύχη ἢ ἐκλογῆ ἐκείνου καὶ παρατείνῃ ἐπ' ἀόριστον καὶ ἴσως ἰσόβιον καταστήσῃ τὴν ἑαυτοῦ προεδρίαν ἐν Ἑλλάδι. Ἐκ τῶν τοιούτων δὲ προθέσεων ἐξηγουῦνται αἱ ἀντιφατικαὶ αὐτοῦ δηλώσεις περὶ τοῦ προσήκοντος τῇ Ἑλλάδι πολιτεύματος. Ὅπως μὴ προσκρούσῃ εἰς τὴν κρατοῦσαν παρὰ τοῖς ἀνακτοβουλίοις ὑπὲρ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐγκαθιδρύσεως μοναρχικοῦ πολιτεύματος γνωμὴν ἀπεφάνετο ὑπὲρ τοῦ πολιτεύματος τούτου, ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς αὐτοῦ ἦτο βεβηκομένη, μεθ' ὅλην δὲ τὴν περὶ τὸ λέγειν καὶ γράφειν ἐπιφύλαξιν καὶ τὴν τέχνην περὶ τὸ καλύπτειν τὰς ἰδίας προθέσεις διὰ λόγων ἐθνικῆς ὠφελείας καὶ ἐθνικῆς θελήσεως, διαφκίνονται αἱ προθέσεις αὐτοῦ ὅπως ἐπ' ἀόριστον διαμείνῃ ὁ ἀνώτατος ἀρχὼν τῆς Ἑλλάδος.

Οὕτως πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὴν προεδρίαν τῆς Ἑλλάδος εἶχε δηλώσῃ πρὸς τὰς τρεῖς συμμαχοὺς Δυνάμεις (1) ὅτι ἦτο ἀναγκαῖον νὰ δοθῆ ἡγεμὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ ἦτο εὐτυχῆς ἐν ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τοῦτο, ἐπανελάβε δὲ πρὸς τοὺς ἐν Πόρῳ εἰς συνδιάσκεψιν συνελθόντας πρέσβεις τῶν μεγάλων Δυνάμεων τὴν δήλωσιν ἐκείνην, ἀναγνωρίσας τὸ δικαίωμα αὐτῶν νὰ ἰδρῶσιν, πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος θυσιῶν τῶν μοναρχικῶν κυβερνήσεων ἐν Ἑλλάδι, ἐξασφαλιζούσας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συμμαχῶν Δυνάμεων τὰ συμφέροντα. Ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐγράφε πρὸς τὸν Βίλμοτ Χόρτον (2) ὅτι ἡ συνέλευσις τῶν βουλευτῶν τῶν διαφόρων τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχικῶν ἦτο ἀναμειλίχως ἢ μόνη καὶ ἀληθῆς νομοθετικὴ δυνάμις τοῦ ἔθνους, καὶ ὅτι τὰ πρόσωπα εἰς ἃ παρέδωκεν ἡ συνέλευσις ἐλείπει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, (δηλ. αὐτὸς οὗτος ὁ Κυβερνήτης) ἦτο τὰ μόνον νομίμως περιβεβλημένα τὸ δικαίωμα τοῦ κυβερνᾶν· ὅτι δὲ ἐφημεροσ

(1) Correspondance du Comte Capodistria, Président de la Grèce T. IV, p. 316.

(2) Ib. T. I, p. 263. Ἰδὲ καὶ Histoire de Pinsurrection et de la regeneration de la Grèce par Gervinus. T. II, p. 618.

ἦτο ἡ ἰδέα νὰ ἀνεγερθῆ ἐν Ἑλλάδι θρόνος καὶ νὰ προσενηχθῆ εἰς πρίγκηπα ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυναστειῶν. Κατὰ τὸ πρῶτον δὲ ἤδη ἔτος τῆς κυβερνήσεως τοῦ ὑπεγράφετο ἐν Αἰγίνῃ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Βιάρου καὶ πιθανώτατα τῇ εἰσηγήσει αὐτοῦ τοῦ Καποδιστρίου ἀναφορὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δι' ἧς ἐζητεῖτο νὰ παραδοθῆ ὀριστικῶς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Καποδιστρίου ἡ κυβερνήσις τοῦ κράτους· καὶ ὑπεγράφετο ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἀκριβῶς καθ' ὅν χρόνον ἢ ἐν Πόρῳ Σ. ν. διάσκεψις τῶν πρέσβων, συνεζήτηται σπουδαίως τὸ ζήτημα τοῦ εἶδους τῆς μελλούσης κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος.

Ἐνῶ δὲ αἱ Δυνάμεις εἰργάζοντο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1829 περὶ τὸν κανονισμὸν τῶν ῥείων καὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος, ὁ Καποδιστριας διέταξεν ἐκλογὰς πρὸς συγκρότησιν ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἣν ὑπὸ πᾶσαν πρόφασιν εἶχεν ἀποφύγη νὰ συγκαλέσῃ· καὶ διὰ περιοδείας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Αὐγουστίνου τοσαύτη ἐξησκήθη ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν ἐκλογέων, ὥστε ἐν πολλαῖς ἐπαρχίαις ἐξελέχθη βουλευτῆς αὐτὸς οὗτος ὁ κυβερνήτης· αἱ ἐκλογαὶ ἐκείναι ἐθεωρήθησαν σικποῦσαι διαμαρτυρίαν γενικὴν τοῦ ἔθνους κατὰ τῆς ἐκλογῆς ἡγεμόνος.

Τῇ γνώμῃ δὲ ταύτῃ συντάσσεται καὶ ὁ ἱστορικὸς Πρόκιος· Ὅσπερ, (1) συνηγορῶν μάλιστα ὑπὲρ τοῦ Καποδιστρίου καὶ ἀνομολογῶν αὐτὸν ὡς τὸν κράτιστον ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος. Ἄπειθὴ κατώρθωσε, λέγει, νὰ διευθύνῃ τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων οὕτως, ὥστε ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως ἦτο ἀπήχησις τῆς ἰδικῆς του, ἐπειδὴ αὐτὸς κυρίως συνέταττε τὰ ψηφίσματα, πρόδηλος ἦτο ὁ σκοπὸς του νὰ γείνη παρὰ τὴν θέλησιν τῆς Ἀγγλίας ἡγεμὼν τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κράτους, καὶ νὰ καταστήσῃ τοῦτο ἀνεξάρτητον ἐναντίον τῆς θελήσεως τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας· ἡ φιλοδοξία του αὕτη ἦτο μὲν λίαν ἐχθρική, ἀλλὰ καὶ ἀξία αὐτοῦ· καὶ τὴν ἐπισηλάμισαν μὲν οἱ φθονεροὶ καὶ δουλόφρονες, ἀλλὰ πᾶς δίκαιος ἀνὴρ ἔπρεπε νὰ τὴν θεωρήσῃ ὡς φυσικὴν, νὰ τὴν συγχωρήσῃ καὶ μάλιστα νὰ τὴν ἐπαινέσῃ, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἰδρύσεως κράτους τινὸς τὸ στέμμα πρέπει τῶντι νὰ δίδεται εἰς ἐκείνον μόνον ὅστις ἠξέειρε νὰ κυβερνᾷ.

Ὅτε δὲ μετὰ τινος χρόνον ἢ ἐν Ἀ νδίῳ Συνδιάσκεψις, ἠσχολεῖτο σπουδαίως περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἑλλάδος, διαφαίνεται ἡ δυσθυμία τοῦ Κυβερνήτου ἐν ταῖς πρὸς τοὺς στενοὺς φίλους του, τὸν Εὐνάρ, τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Ράϊκον ἐπιστολαῖς του: «ἐάν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις, ἐγράφε πρὸς τὸν Κολο-

κοτρώνην τῇ 27 Ἰανουαρίου (1) κρίνουνσι ὅτι ἡ παλινορθωσις καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι μόνον διὰ τῆς ἐκλογῆς πρίγκηπος ξένου, ὅστις θὰ κληθῆ νὰ κυβερνήσῃ αὐτὴν δι' ἑαυτοῦ καὶ διὰ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων του πρῶτος· ἐγὼ θὰ ἀναγνωρίσω τὸν πρίγκηπα τοῦτον ἐντὸς τῶν νομίμων τύπων, ἀφοῦ συλλέξω τὰς γνώμας καὶ τὴν γνώμην τῆς χώρας».

«Ὅσον ἀγρία καὶ ἀνεῖνε ἡ χώρα αὕτη, ἐγράφε πρὸς τὸν Εὐνάρ, ἔχει ὅμως καὶ αὕτη τὴν γνώμην τῆς, γνώμην ἣτις δὲν φαίνεται εὐμενῆς πρὸς τὴν ἰδρῶσιν βασιλείας καὶ πολλῶν ὀλιγώτερον βασιλείας πρίγκηπος ξένου, ὅστις μέλλει νὰ ἀναγορευθῆ βασιλεὺς χωρὶς νὰ δώσῃ ἐγγυήσεις». Καὶ ὅμως ἐνώπιον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 Φεβρουαρίου 1830 δὲν ἐσυλλογίσθη τοὺς νομίμους τύπους, τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν δὲν συνεκάλεσε. Μόνον διὰ τῆς Γερουσίας διαμαρτυρήθη κατὰ τοῦ πρωτοκόλλου, καὶ ἐπολέμησεν αὐτὸ γενναίως, ἀλλ' αὐτὸς προσωπικῶς παρέδεχθη αὐτὸ ὑποκύψαι καὶ μὴ παραιτηθῆς τὴν ἀρχὴν. Δικαίως λοιπὸν ἐλέγχθη ὅτι ἐνῶ γενικὴν ἦτο τὸ πένθος ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Λεοπόλδου, μόνος ὁ Καποδιστριας δὲν ἐπένεθησεν ἐπὶ ταύτῃ. Τὴν δὲ γνώμην ταύτην ἐπιρρωννύει ὅτι μετὰ τὴν παραιτήσιν τοῦ πρίγκηπος ἐκείνου καίτοι προκρινόμενος ὑπὸ τοῦ ἀντιπρέσβους τῆς Ἀγγλίας Δώκινς καὶ τοῦ στενοῦ αὐτοῦ φίλου Εὐνάρ νὰ προτείνῃ ἄλλον ὑποψήριον ἡγεμόνα, ἐπὶ διαφοροῖς προφάσεσι ἀπίχε τοῦτου. (2)

Τεκμηρία τοιαῦτα ἐπιτρέπουσιν εἰς ἡμᾶς νὰ συμπεράνωμεν ὅτι δυσάρεστος ἦτο τῷ Κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐκλογὴ βασιλέως, καὶ ὅτι ἐπεθύμει ἐπ' ὅσον οἶον τε πλείονα χρόνον νὰ διατηρήσῃ ἑαυτῷ τὴν ὑπερτατὴν ἐν Ἑλλάδι ἀρχὴν.

Πρὸς τὴν πληροφορίαν δὲ ταύτην συνδυαζομένη ἢ πρὸς τὸν Λεοπόλδον πολιτεία τοῦ Κυβερνήτου δεικνύεται μὴ φέρουσα ἐν πάσι τὸν τύπον τῆς εὐλαστίας καὶ τῆς ἀκολουθίας πρὸς ἑαυτὸν, καθιστᾷ δὲ πιθανώτατον ὅτι προσεπάθησε νὰ ἀποθαρρύνῃ τὸν πρίγκηπα ὅπως ματαιώσῃ τὴν περὶ παραδοχῆς τοῦ θρόνου ἀρχικὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν.

Ἀλλὰ καὶ παραδεχόμενοι ὅτι καταπολεῶν τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 Φεβρουαρίου, ὁ Καποδιστριας ὤρματο εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ προσωπικοῦ συμφέροντος, ὀφείλομεν καλὴν νὰ δηλολογήσωμεν ὅτι ἡ πολιτεία αὐτοῦ ἦτον ἐθνικὴ, ὑπαγορευομένη ὑπὸ τῶν ὑψίστων συμφερόντων τοῦ ἔθνους καὶ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς μεγάλης πλειονό-

(1) Corresp. T. 3. σελ. 456.

(2) Gervinus Coc. cit. f T. II. p. 637.

(1) Ἱστορία τῆς ἐπαναστάσεως τῶν ἑλλήνων T. 2. σελ. 402.

τητος αὐτοῦ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τότε πολιτείαν τῆς κατὰ τοῦ Καποδιστρίου ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις εἰς τοσοῦτον εἶχε προβῆ ἔμπαθους καὶ τυφλοῦ φατριασμοῦ, ὥστε νὰ ὑποκινήσῃ καὶ ἀναφοράς, ἃς ξένος ἱστορικός ἀποκαλεῖ προδοτικὰς (1), δι' ὧν ἐζητεῖτο ἡ παραδοχὴ τοῦ πρωτοκόλλου ἐκείνου τῆς 3 Φεβρουαρίου, τοῦ ἐξεγείρατος τὴν κοινὴν ἀγκυκλήσιν ἐν Ἑλλάδι. Μὴ λησμονώμεν δὲ ὅτι ἡ καταπολέμησις ἐκείνη τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 Φεβρουαρίου ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μεταρρυθμίσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀρίων δικαιοτέρων καὶ μᾶλλον ἀνεκτῶν, τῶν ὀρίων, τὰ ὅποια ὑπῆρχον μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας μέχρι τοῦ 1881.

Ἄλλ' ἐάν ὑπῆρξε παρὰ τῷ Καποδιστρῷ πρόθεσις νὰ ἀποθαρρύνῃ τὸν πρίγκηπα Λεοπόλδον, ἵνα παραιτήσῃ ἐπ' ἀόριστον τὴν ἐν Ἑλλάδι ὑπερτάτην αὐτοῦ ἐξουσίαν, δὲν εἶχον ὅμως κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην αἱ τοῦ Καποδιστρίου ἐνέργειαι καὶ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀποθάρρυνσιν αὐτοῦ. Ὡς εἶδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν, πρὶν ἢ ἀνακοινωθῶσιν εἰς τὸν Λεοπόλδον ἡ διαμαρτυρία καὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς Γερουσίας δι' ὧν ἐξεδηλοῦτο ἡ κατὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 Φεβρουαρίου ἐπίσημος γνώμη τοῦ ἔθνους, ὁ πρίγκηψ εἶχε προβάλλῃ ἐνστάσεις κατ' αὐτοῦ. Συνεπὸς δὲ πολιτικῆς καὶ ἱποτικῆς τὸν χαρακτῆρα ἀνὴρ ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπιμείνῃ μέχρι παραιτήσεως τοῦ στέμματος ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ὀρίων, θεωρῶν ὅτι ἀντέκειτο ἄντικρυς καὶ πρὸς τὸ καθῆκον καὶ πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ πᾶσα περὶ τοῦ ὄρου ἐκείνου ὑποχώρησις αὐτοῦ, ὑποχώρησις, δι' ἧς ἐπεκυροῦτο ἡ ἀπαισία ὑποδούλωσις δύο ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν, συνδεομένη ἐπὶ γενεάς ἀνθρώπων μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστρεφέτω δὲ οὕτω τοῦ ἀναγκασίου γοήτρου ὅπως ἰδρῦση βασιλείαν δημοφιλῆ καὶ ἐνδοξὸν ἐν Ἑλλάδι, βασιλείαν ἣν αὐτὸς μόνος ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ καὶ νὰ νοήσῃ.

(Ἐπεταί τὸ τέλος) ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἡ διάθεσις πρὸς προσευχὴν εἶνε ἤδη προσευχὴ διὰ τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ ἐπιθυμία πρὸς ἁμαρτίαν εἶνε ἤδη ἁμαρτία.

*

Ὅταν εὐρίσκειται τις εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς μόνου βήματος ἀπὸ τοῦ σκοποῦ ἢ ὅταν δὲν ἐξεκίνησεν ἀκόμη εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό.

*

Ἐν λεπτόν ἐπὶ τοῦ ὥρολογίου λαμβάνει ἐνίστη τὴν διάρκειαν ἐτῶν ἐντὸς ἡμῶν.

(1) Πρόκες - Ὅστιν. Ἱστορία τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους. Τ. 2. σελ. 453.

ΑΙ ΠΑΛΑΙΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΗΣ ΓΟΡΓΟΕΠΗΚΟΥ

[Ἁγιος Ἐλευθέριος]

Τὸ πρωτεῖον κατὰ τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν κλλονὴν μεταξὺ τῶν ἐντὸς τῆς πόλεως ἰδρυθέντων εὐκτηρίων βυθμοῦ βυζαντιακοῦ, ἀνήκει ἀναντιρρήτως τῷ καλλιτεχνικῷ ἐκκλησιδίῳ, τῷ κτισθέντι περὶ τὰ τέλη τοῦ Η' αἰῶνος, καὶ σωζομένῳ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν παρὰ τὴν νῆαν μεγάλην καὶ μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Τὸ κτίσμα τοῦτο, τιμώμενον ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας Θεοτόκου *ἐπὶ Γοργοπηκίου*, ἀν οὐχὶ ἐκ βητῶν μαρτυριῶν, ὅμως ἐξ ἀρχιτεκτονικῶν καὶ ἱστορικῶν λόγων πειθόμενος, ἀνάγω εἰς τὴν μετὰ τὴν ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων ἐποχὴν (787) ἐπὶ αὐγούστας Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, κτισθὲν ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀθήναις οἰκούντων, καὶ εἰς πατριαίους καὶ πρωτοσπαθαρίους τιμηθέντων παρ' αὐτῆς συγγενῶν. Οὗτοι, Σαραντάπηχοι καλούμενοι, κατεῖχον τὰ μεγαλήτερα ἐν τῇ πόλει ἔξιώματα καὶ ἐνήργουν τὴν διοίκησιν ἐπ' ὀνόματι τῆς συγγενοῦς αὐτοῖς βασιλίδος.

Κατὰ τὸν Πανσανίαν ἐπὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Πρυτανείου ἐντεῦθεν εἰς τὰ κάτω τῆς πόλεως φερούσης ὁδοῦ πρὸς βόρραν, ἦτοι μετὰ τὸ Διογενεῖον γυμνάσιον, ἰδρυτο ἱερόν τοῦ Σεράπιδος, ὃν Ἀθηναῖοι παρὰ Ἠτολεμαίου [Φιλαδέλφου] θεοῦ εἰσηγάγοντο.

Τοῦ ἀρχαίου Διογενεῖου τὰ εἰρεπία εὐρέθησαν ὅπου ἄλλοτε τὸ ἐκκλησιδίον τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ Κατηφόρη· τὰ δὲ λείψανα τοῦ ναοῦ τοῦ Σεράπιδος καὶ τῆς Ἰσιδος μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐκκλησιδίων τοῦ Σωτήρος καὶ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, εὐρέθησαν, ἐν ἔτει 1881, ἐπὶ τῆς ἀναστομώσεως τῶν ὁδῶν Ἀπόλλωνος καὶ Φιλοθέης, μετὰ τῆς λεγομένης ὁδοῦ Πανδρόσου, παρὰ τὴν πλατείαν τῆς Μητροπόλεως.

Ὅπου ἄλλοτε τὸ εὐκτῆριον τοῦ Σωτήρος, ὠφθησαν εἰς μέτριον βᾶθος μαρμαρίναι πλάκες μεγάλαι καὶ παχεῖαι, σπόνδυλοι ὀγκώδεις κίωνων δωρίου βυθμοῦ, καὶ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφὴ ἐπὶ στήλης εὐμεγέθους ἐκ λίθου ἡμηττίου μνημονεύουσα τῶν πρυτάνεων τῆς Αἰγίδος φυλῆς, ἐπὶ ἀρχοντος Νικομάχου (341 π. Χ.)· ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἐδάφους τῆς ἐκ παραδόσεως νομιζομένης ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ὠφθησαν κίονες βυθμοῦ κορινθιακοῦ ἐκ μαρμαρίου πεντελῆσιου, ζῶδια ἀνάγλυφα, ἀνθοπλέγματα

καὶ ἀμπελοκλάδια, καὶ ἐπιγραφαὶ ἀναθηματικαὶ καὶ χριστιανικαί. Πέριξ καὶ παρὰ τὰ θεμέλια τῆς κατεστραμμένης ἐκκλησίας εὐρέθησαν σπόνδυλοι παλαιότερων κίωνων δωρικοῦ βυθμοῦ, γυναικεῖα ἀγάλματα βυζαντινῆς ἐποχῆς, κείμενα πρηνῆ καὶ ἀκρωτηριασμένα, πρὸς δὲ τοῦτοις ἀγάλμα ἀκέφαλον Ἰσιδος θηλαζούσης Ὄρον τὸ παιδίον· περαιτέρω ἐκείντο θραύσματα στήλης ἀναθηματικῆς καὶ ἐπιγραφὴ ἸΣΙΔΟΣ. Ἄλλὰ καὶ ἐν ἔτει 1843, ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τοῦ παρκαλειμένου παλαιοῦ μητροπολιτικοῦ οἴκου καὶ τοῦ μετοχίου τῆς μονῆς τῆς Καισαριανῆς, εἶχεν εὐρεθῆ ἐπιγραφὴ ἀναφέρουσα παρθένον ἀκνηφορήσασαν Σεράπιδος καὶ Ἰσιδος, ἐπὶ Παμφίλου ἱερατεύοντος.

Κατὰ τὸν αὐτὸν Πανσανίαν « τοῦ ἱεροῦ τοῦ Σεράπιδος οὐ πόρρον » ἦν χωρίον ἐνθα ἐλέγετο ὅτι Πειρίθους καὶ Θησεύς συνθέμενοι ἐστάλησαν εἰς Λακεδαιμόνα καὶ ὕστερον εἰς Θεσπρωτοὺς· ἀπλησίον δὲ ὠκοδόμητο νὰὸς *Εἰλειθείας*, περὶ ἧς ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἐκ τῶν Ὑπερβορείων ἐλθούσα εἰς Δῆλον παρέστη βοηθὸς ταῖς Λητοῦς ὠδίσι. Διὰ τὸν ἱερόν τοῦτον λόγον ἡ Εἰλειθεία ἐκαλεῖτο καὶ *Ε.λευθῶ* ἦτοι *Ε.λευθεροῦσα* καὶ *Αυτηρία*, προσεφωνεῖτο δὲ *σώτειρα* καὶ *ἐπήκοος*. Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐν τῷ παρκαλειμένῳ Σεραπείῳ Ἰσις ἐκαλεῖτο *Ἰσις Λαχιάς* καὶ *σώτειρα*, *Ἰσις* χρηστὴ *ἐπήκοος*, ὅπως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (1).

Ἐπὶ τῶν εἰρεπιῶν τοῦ ναοῦ τῆς Εἰλειθείας, πλησίον τοῦ κατεστραμμένου ἱεροῦ τοῦ Σεράπιδος καὶ τῆς Ἰσιδος, *Μητρός θεῶν*, *ἐπήκου*, *σώτειρα*, ἰδρυθῆ ὁ εὐαγῆς οἶκος τῆς *Θεομήτορος Γοργο-επηκούου* ἢ προσεφωνεῖτο ἐπ' ἴσης *Ε.λευθεροῦσα* καὶ *Σώτειρα* ὅπως πρὸ αὐτῆς ἡ Ἰσις καὶ ἡ Εἰλειθεία.

Ἡ νέα ἡμῶν γενεὰ ἐλησημόνησεν, ὡς μὴ ὄφειλε, τὸ ὄνομα καὶ τὰ προσόντα τῆς πολιούχου καὶ προστατίδος τῶν χριστιανικῶν Ἀθηναίων *Θεομήτορος Γοργοεπῆκου*· οὐ, ἀλλ' αἱ εἰκόνες αὐτῆς ἀπὸ Γ' καὶ ΙΑ' αἰῶνος ἀναστήλωμεναι καὶ θαυματουργοῦσαι ἀπανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν παλαιῶν αὐτῆς ἐξερτημάτων, ἐπὶ τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω καὶ ἐν Βυζαντίῳ, ἐν Βαβυλῶνι τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐν Μεσσηνίᾳ τῆς Σικελίας, ἐν Σωτηριουπόλει τῆς Λαζικῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ἡγιασμένου ὄρους Μελά παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα, διασώζουσι τὰς ἀρχαίας παραδόσεις ἀμυαίας.

Ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθω μονῇ τοῦ Δοχειαρίου, κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς βασιλείας Νικηφόρου Γ' Βοτανειάτου (1078 - 1081), εὐρίσκειται δεξιά τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὴν τράπεζαν, ἦτοι τὸ ἐστιατόριον τῶν κοινοβιατῶν, παλαιὰ καὶ θαυ-

(1) Ἐπιγραφὴ εὐρεθεῖσα παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Μενούθει, τῇ νῦν καλουμένῃ Abou-kyr εἶρε. « Ἰσιδὶ τῇ ἐν Μενούθει - Μητρὶ θεῶν, σῶτειρα, ἐπήκου, Πολυκράτης καὶ Ἐρμιόνη ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων εὐχὴν ».

μαϊουργὸς εἰκὼν τῆς *Θεομήτορος Γοργοεπηκούου*. Ἐν ἔτει 1646, λέγουσι τὰ χρονικά τῆς μονῆς, ἠκούσθη ἐν καιρῷ νυκτὸς παρὰ τινος περὶ τὴν τράπεζαν διακονοῦντος μεναχοῦ φωνὴ ἐκ τῆς εἰκόνος λέγουσα· « Ἐγὼ εἰμι τῆς μονῆς ἡ δέ-υσποινα Θεοτόκος ἡ Γοργοεπήκοος, καὶ γοργῶς ἐλακοῦω τῶν ἐπικαλουμένων τὸ ὄνομά μου ». Τὰ χρονικά βρῖθουσι περιγραφῶν θαυμασίων τελεσθέντων παρὰ τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου Γοργοεπηκούου, εἰς ἣν ἀποδίδεται παρὰ τῶν εὐσεβῶν, ὅτι τὰς ἀτέκνους εὐτέκνους ποιεῖ, καὶ τὰς στείρας γυναικῆς πολυγόνους ἀποδεικνύει· ὅτι τὰς ἐν τοκετῷ ὠδινοῦσας ἐλευθεροῖ, καὶ τοὺς ἐπὶ θαλάσῃ διακινδυνεύοντας σώζει.

Ὁ ἀρχιτεκτονικὸς βυθμὸς τῆς ἐκκλησίας εἶνε ὁ βυζαντινὸς τῆς μετὰ Ἰουστινιανὸν ἐποχῆς, τοῦ οἴκου ἔχοντος τετράγωνον διαγραφὴν καὶ τροῦλλον στηριζόμενον ἐπὶ τυμπάνου κομφοῦ καὶ μᾶλλον ὑψηλοῦ. Μόνη τροποποιήσις παρατηρεῖται τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τηρηθέντα ἀετώματα, ἀναμνηστικὰ τὴν ἀρχαίαν νεωδομίαν τῶν ἐθνικῶν καὶ τὰς παλαιὰς ζυλοστέγους βασιλικὰς.

Ἐν Βυζαντίῳ οἱ ἔσωθεν τῶν εὐαγῶν οἴκων θόλοι παρρουσίαζον καὶ ἐπὶ τῶν στεγασμάτων τὴν αὐτὴν καμαρωτὴν κατασκευὴν, ἣ ἐκρύπτοντο ὑπὸ τέγγη ἐπίπεδα, μετὰ κεραμοκονίας ἐπίκροτα καὶ σεσαγμένα, τὰ λεγόμενα ἡλικκά, ὧν ἡ ἐξωτερικὴ ἐκφρασις ἐδηλοῦτο διὰ γείσου ἐν σχήματι δριζοντίου κορωνίδος. Οὐχ οὕτως ἐν Ἑλλάδι· ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις καὶ μάλιστα ἐν Ἀθήναις οἱ ἔσωθεν κυλινδροειδεῖς θόλοι ἐπεκαλύπτοντο ἐξῶθεν διὰ διζυτοσκεπεοῦς ἐγγορήγου ὁροφῆς παρουσιαζούσης δύο κλιτύας πρὸς τὰς ἐκατέρωθεν μακρὰς πλευράς, καὶ ἐστεγασμένης διὰ κεράμων, κατὰ πρόσωπον δὲ ἐκφραζομένης δι' ἀετωμάτων, μικρὸν τι ὀξύτερον ἀποληγόντων παρ' ἐκεῖνα τῶν ἐθνικῶν ναῶν. Ὁ νέος αὐτὸς τύπος δύναται νὰ κληθῆ ἑλληνοβυζαντινὸς βυθμὸς, πρὸς διακρίσιν τοῦ ἀμυγαλοῦ βυζαντιακοῦ, καὶ ὃν μίαν καὶ μόνην ἐκτίσθη ἐν Ἀθήναις ἐκκλησίᾳ, ὁ τῆς μονῆς τοῦ Λυκοδήμου ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Παναγίας τῆς Σωτείρας τιμηθεῖς ναός.

Τοῦ πολυτελοῦς βασιλικοῦ εὐκτηρίου τῆς Παναγίας Γοργοεπηκούου οἱ ἐπανδύοντες τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφανεῖαν μεγάλοι περιγελιωτοὶ ἀβακκοὶ ἐκ μαρμαρίου λευκοῦ παρουσιαζοῦσιν ἀνάγλυφα βυζαντινὰ κοσμήματα, ὅμοια ἐκείνων ἅτινα ἀπαντῶσιν ἐν κεφαλίδι χειρογράφων κωδικῶν φθίνοντος Η' μέχρι ΙΒ' αἰῶνος, ἦτοι τεχνίοντα συμπλέγματα ταινιῶν καὶ μυκινδρῶν ἰδιοβυθμῶν, σχηματιζόντων περιφέρειαν τετράπλευρα ἢ βροθυειδῆ καὶ ἐν αὐταῖς σταυροὺς ἐπιμήκειας ἢ σταυρίδια, ἀνθύλλια, ζῶδια παντοειδῆ, γυρφολέοντες, χιμαίρας καὶ ἀνθρωπίνους μορφὰς.

Παρά ταῦτα ὑπάρχουσιν ἐγκριστά ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς λειψύχνα ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἱσταμένου ἄλλοτε ναοῦ τῆς Εἰλειθυίας, ἀτιχὰ εἰ καὶ περὶ τῶν ἀντικείμενα λατρείας τῶν ἐθνικῶν θεῶν, ἐνομιζοντο ἔχοντα ἐννοικίαν χριστιανικῶν ἰδεῶν. Μεταξὺ τοιούτων λειψύχων τὴν πρωτίστην θέσιν κατέχει τὸ συμβολικὸν ἑορτολόγιον τῶν ἐν Ἀθήναις τὸ παλαιὸν τελουμένων καθ' ὅλον τὸν κύκλον τοῦ περιτελλομένου ἐνιαυτοῦ, τὸ ἐπικτησθέν ὡς διάζωμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκκλησιδίου. Ἡ ἐκ πεντητησίου μαρμαρέου ζωφόρος τοῦ ἱεροῦ τῆς Εἰλειθυίας, ἀπὸ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτῆς γέισου ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, μετασχηματίσθη εἰς χριστιανικὸν κόσμημα διὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς προστεθέντων τριῶν ἀνγύλων βυζαντινῶν σκυρῶν ἐντὸς δίσκων, ἀλλὰ διὰ πρίονος τμηθεῖσα καθέτως καὶ διαίρεθεῖσα εἰς δύο, προσηρμόσθη εἰς τρόπον ὥστε τὸ δεύτερον αὐτῆς μέρος νὰ τεθῆ πρῶτον, τῷ θεωμένῳ ἐπὶ τὰ ἀριστερά, τὸ δὲ ἀρχικῶς πρῶτον μέρος νὰ τεθῆ ὡς συνέχεια, τῷ θεωμένῳ ἐπὶ τὰ δεξιὰ.

Ἡ μεταλλαγὴ αὐτῆ τῆς θέσεως τῶν συμβολικῶν παραστάσεων τοῦ ἐθνικοῦ ἑορτολογίου δὲν ἦτο τυχαία. ἀλλ' εἶχε λόγους σπουδαίους καὶ ἱεροσκευτικούς. Κατὰ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Ἀδριανοῦ εἰσχυθὲν Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, τὸ νέον ἔτος τῶν ἐθνικῶν ἤρχιζε μετὰ τὴν *θθινοπαρὴν ἰσημερίαν* κατὰ συνέπειαν καὶ ἡ ζωφόρος παρίστανε τὰς ἐορτάς ἀρχομένου τοῦ Πυανεπιῶνος μηνός, ἡ τοι μετὰ τὴν δευτέραν δεκάδα τοῦ Σεπτεμβρίου κατὰ Ῥωμαίους, ὅτε κατ' ἀρχαίον ἔθος, παῖδες περιέφερον τὴν Εἰρεσιώνην ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην οἰκίαν, ἔχοντες ἄσματα εἰς ἐξῆμνησιν τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ. Αἱ εἰκονικαὶ παραστάσεις τῶν ἐορτῶν ἔληγον μετὰ τὴν τελετὴν τῶν Ἡρακλείων ἐπὶ τὸ Κυνόκαργες, φθίνοντος Βοηδρομιῶνος μηνός· τὸ δὲ ὅλον ἐπεσφράγιζε τὸ τελικὸν σύμβολον τοῦ περιτελλομένου ἐνιαυτοῦ, ἦτοι στεφάνη ἀποτελουμένη ἐκ δύο ὄψεων, ἐν κύκλου σχήματι συμπλεκόμενων ἐκυτοῖς.

Ἀλλ' ἀπὸ Γ' μέχρι ΙΑ' αἰῶνος τὸ *θηροσκευτικὸν γίον* ἔτος τῶν χριστιανῶν ἐν Ἀθήναις ἤρχιζε κατὰ τὴν *εαρινὴν ἰσημερίαν*, μετὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ ἡλίου εἰς τὸ σημεῖον τοῦ κριοῦ, μῆνα Ἐλαφροβωλιῶνα κατὰ τοὺς ἐθνικούς, ἡ τοι τὴν καὶ μαρτίου κατὰ Ῥωμαίους, ὅτε ἐν Ῥώμῃ ἐορτάζοντο τὰ *Ilaria τῆς μητρὸς τῶν θεῶν*, καὶ ἐν Ἀθήναις τὰ μεγάλα Διονύσια παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς, παρὰ δὲ τοῖς χριστιανοῖς ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεομητορὸς καὶ τὸ Κύριον Πάσχα, ὃ ἐορτάζειν παρείληφεν ἡ Ἐκκλησία τῆ καὶ τοῦ μαρτίου μηνός.

Διὰ ταῦτα, κατὰ τὴν νέαν τοῦ χριστιανοῦ ἀρχιτέκτονος διάταξιν, ἡ ζωφόρος ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς παραστάσεως τῶν ἐορτῶν τοῦ Ἐλαφροβο-

λιῶνος· μηνός, φθίνοντος μαρτίου κατὰ Ῥωμαίους· καὶ ἐορτῆς αὐταὶ καὶ παριστανόμεναι ἐπὶ τῆς ζωφόρου εἶνε τὰ μεγάλα Διονύσια, πολλὴν ἔχοντα τὴν ἀνολογίαν καὶ ὁμοιότητα μετὰ τὰ Πάθη καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ· ἀκολουθῶς τὰ Ἐλαφροβωλία, εἰς τιμὴν τῆς κερθένου Ἀρτέμιδος, Κόρης ἐπηκόου, τῆς συμβολιζούσης, οὕτως εἰπεῖν, τῆς *Παρθένου Θεομητορᾶ Γοργοεπήκοου*.

(Ἐπεῖται τὸ τέλος). ΤΑΣΟΣ Δ. ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

— Αἰ, τί λέγεις, κόρη μου; . . . Ἄν ὁ πατήρας σου ἀποκτήσῃ ἓνα θέατρον ἰδικόν του καὶ ἀρχίσῃ νὰ παίξῃ ὅπως ἄλλοτε! . . . Δὲν ἐνθυμῆσαι σὺ διότι ἦσο πολὺ μικρὰ τότε. Τί ἐπιτυχία μοναδική, τί προσκλήσεις εἰς τὸ προσκήνιον! Μὴν ἐσπέρων εἰς Ἀλανσῶν οἱ συνδρομηταὶ τοῦ θεάτρου, τοῦ ἐχάρισαν ἓνα στέμμα χρυσοῦν. . . Ἄ! ἦτο λαμπρὸς ἠθοποιὸς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, τὸσον φαῖδρος, τὸσον χαρούμενος. Ὅσοι τὸν βλέπουν τώρα δὲν τὸν ἀναγνωρίζουν· τὸσον ἠλάξεν ὁ καυμένος ἀπὸ τὴν δυστυχίαν. Καὶ ὅμως τί νὰ σοῦ εἰπῶ; . . . εἶμαι βεβαία ὅτι ὀλίγη ἐπιτυχία χρειάζεται διὰ νὰ γείνη πάλιν νέος καὶ εὐχαριστημένος. Ἐπειτα, νὰ εἰξευρες τί χρέματα κερδίζουν οἱ διευθύνται! εἰς Ναντην ὁ διευθυντὴς εἶχεν ἄμαξαν. Φαντάσου νὰ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς ἄμαξαν! τὸ φαντάζεσαι, αἰ! Ὅχι ἡμπορῆς τότε νὰ ἐξέρχεται, νὰ μὴ μένης μέρα νύκτα εἰς τὸ καθίσμα. Ὁ πατήρας θὰ σὲ πηγάγῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὅχι ἰδῆς τὸν ποταμόν, τὰ δένδρα ὅπου τὸσον σοῦ ἀρέσουν. . . .

— ὦ, τὰ δένδρα! . . . ἐψιθύριζε φρικτωσὰ ἡ ὠχρὰ νεκρὰ δεσμώτις.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ πυλὼν κάτω τῆς οἰκίας ἐκλείσθη βιαίως καὶ τὸ ἐρρυθμον βῆμα τοῦ κ. Δελομπέλ ἠκούσθη εἰς τὴν εἰσοδόν. Ἐπεκράτησε στιγμὴ ἀγωνίας, καθ' ἣν οὐδὲ λέξις ἐξηνέχθη, οὐδὲ ἀναπνοή. Αἱ δύο γυναῖκες δὲν ἐτόλμησαν κανὲν νὰ προσίδωσιν ἀλλήλας, καὶ ἡ μεγάλη ψυχὴ τῆς μητρὸς ἔτρεμε τὸσον σφοδρῶς, ὥστε ἔκοπτε τὸ σύρμα πλαγίως.

Βεβαίως ὁ ἀτυχὴς εἶχεν ὑπιστῆ τραῦμα ὀδυνηρόν. Ἡ πλάνη του καὶ τὰ σχέδιά του, ἡ ἐκ τῆς ἀρνήσεως ταπεινώσις, αἱ ἀστείότητες τῶν συναδέλφων του, ὁ λογαριασμὸς τοῦ καφενείου, ἔνθα προεγεύετο ἐπὶ πιστώσει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διευθύνσεώς του, ἦν ἐπρόκειτο νῦν νὰ ἐξοφλήσῃ, ταῦτα πάντα ἐνεφάνιζοντο ἐν τῇ σιγῇ καὶ τῷ ζόφῳ τῶν πέντε πατωμάτων, δι' ὧν ἐμελλε ν' ἀνέλθῃ. Ἡ ψυχὴ του ἦτο περιλυ-

πος. . . καὶ μόλα ταῦτα τὸσον ἐμφοτος ἦτο εἰς αὐτὸν ὁ χαρακτήρ τοῦ κομωδοῦ, ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν εἰλικρινῆ λύπην ἐθεώρησε πρίπον νὰ καλύψῃ διὰ τοῦ τραγικοῦ καὶ κατὰ συνθήκην προσωπείου.

Ἄμα ὡς εἰσῆλθεν, ἔστη, περιέφερε βλέμμα ἀπαίσιον ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου, ἐπὶ τῆς τραπέζης καταφόρτου ἐξ ἐργασίας, ἐπὶ τοῦ λιτοῦ δειπνοῦ, ὅπερ ἔτοιμον ἀνέμενον αὐτὸν εἰς μίαν γωνίαν ἐπὶ τῶν δύο προσφιλῶν γυναικείων μορφῶν, αἵτινες ἐναγωνίως προσήλουν ἐπ' αὐτοῦ τοὺς λάμποντες ὀφθαλμούς των. Ὁ ἠθοποιὸς ἐμείνεν ἐπὶ ἐν λεπτόν ἄφωνος, γνωστὸν δὲ πῶσον μακρὰ εἶνε ἐν τῷ θεάτρῳ ἡ σιγὴ ἐνὸς λεπτοῦ. Κατόπιν προίθη τρία βήματα, κατέπεσεν ἐπὶ τινος ἔδρας χαμηλῆς παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ εἶπε μετὰ φωνῆς συριστικῆς:

— Ἄ! εἶμαι κατηραμένος!

Καὶ ταυτοχρόνως κατήνεγκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης γρόνθον τὸσον ἰσχυρόν, ὥστε τὰ ἐπ' αὐτῆς πτηνὰ καὶ ἐντομα ἀνετινάχθησαν καὶ δισκορπίσθησαν ἐντὸς τοῦ δωματίου. Ἐντρομος ἡ σύζυγος του ἠγέρθη καὶ ἐπλησίασε πρὸς αὐτόν, ἐνῶ ἡ Ποθητὴ ὑπανηγείρετο ἐπὶ τῆς ἔδρας τῆς μετ' ἐκφράσεως νευρικῆς στενοχωρίας, συσπώσης πάντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου τῆς.

Ἐξηπλωμένος ἀτόνως ἐπὶ τῆς ἔδρας, μετὰ τοὺς βραχίονας καταπίπτοντας ἀδρανεῖς, καταβεβλημένος, μετὰ τὴν κεφαλὴν κύπτουσας ἐπὶ τοῦ στήθους ὁ ἠθοποιὸς ἐμονολόγει· ἦτο δὲ ὁ μονολόγος τοῦ ἀσυνοήτου, διακοπτόμενος ὑπὸ στενογμῶν καὶ λυγμῶν δραματικῶν, πλήρης ἀρῶν κατὰ τῶν ἀγγίων καὶ ἐγλωιστῶν ἀστῶν, τῶν τεράτων αὐτῶν πρὸς ἃ ὁ καλλιτέχνης παρέχει τὴν σάρκα καὶ τὸ αἷμα του εἰς βορᾶν.

Κατόπιν ἀνεκεφαλλίωσε ὀλόκληρον τὸν θεατρικόν του βίον, τοὺς θριάμβους αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑαρινὴν τοῦ σταδίου του, τὸν χρυσοῦν στέφανον τῶν συνδρομητῶν τοῦ θεάτρου τοῦ Ἀλανσῶν, τὸν γάμον του μετὰ τῆς ἀγίας αὐτῆς γυναικὸς— καὶ ἐδείκνυε τὴν ταλαίπωρον γυναῖκα, ἣτις ἴστατο ὀρθία πλησίον του, ἐνδραρυς, μετὰ τὰ χεῖλη τρέμοντα, κινουσα μόνον ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν εἰς ἕκαστον λυγόν τοῦ συζύγου τῆς.

Βεβαίως οἰσδῆποτε μὴ γινώσκων τὸν ἐνδοξον Δελομπέλ ἠδύνατο μετὰ τὸν μακρὸν αὐτὸν μονόλογον νὰ διεγερθῆ ὀλόκληρον αὐτοῦ τὸν βίον ἐν λεπτομερείᾳ. Ἀνεπόλει τὴν εἰς Παρισίους ἀφίξιν του, τὰς ἀνηθίας, τὰς στερήσεις του. . . Φεῦ! δὲν ἦτο ὅμως πράγματι αὐτὸς ὁ στερηθεῖς. Ὅπως βεβαιωθῆ τις ἦρκει νὰ ἴδῃ τὴν ὠραίαν καὶ νύχταριστήν ὄψιν του καὶ νὰ τὴν παραβάλλῃ μετὰ τὰ ὠχρὰ καὶ κατασκληρότα πρόσωπα τῶν δύο γυναικῶν. Πλὴν ὁ ἠθοποιὸς δὲν προσεῖχεν εἰς ταῦτα καὶ ἐξηκολούθει νὰ μεθύσκηται δι' ἐμφαντικῶν φράσεων:

— ὦ! ἔλεγε, ν' ἀγωνισθῶ τὸσον πολὺ! Δέκα ἔτη, δεκαπέντε ἔτη ἀγωνίζομαι τώρα ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν ἀφωσιωμένων αὐτῶν πλασματικῶν, τρεφόμενος παρ' αὐτῶν,

— Μπαμπά, μπαμπά, σιῶτα! ἔλεγε ἰκευτευτικῶς ἡ Ποθητὴ μετὰ τὰς χεῖρας συνηνωμένας.

— Ναι, ναι! τρεφόμενος παρ' αὐτῶν. . . καὶ δὲν ἐρυθρίω. . . ὄχι, διότι ἀπεδέχθη ὅλην αὐτὴν τὴν ἀφοσίωσιν χάριν τῆς τέχνης. Ἀλλὰ τώρα ἐπαράγεινεν. Πολλὰ μοῦ ἔκαμαν. Τὴν ἀπαρνούμαι πλέον.

— ὦ φίλε μου, τί λέγεις; ἀνέκραξεν ἡ κυρία Δελομπέλ ὀρμῶσα πρὸς αὐτόν.

— Ὅχι, ὄχι, ἀφῆσέ με. . . ἐξηντλήθησαν αἱ δυνάμεις μου. Ἐφόβησαν πλέον τὸν καλλιτέχνην. Ἐτελείωσε. . . Ἀπαρνούμαι τὸ θέατρον.

Ἐὰν ἠθέλετε ἴδῃ τότε τὰς δύο γυναῖκας ἐναγκαλιζόμενας αὐτόν, παρακαλοῦσας νὰ ἐπιμείνῃ ἀκόμη ἀγωνιζόμενος, προσπαθοῦσας ν' ἀποδείξωσιν αὐτῷ ὅτι δὲν εἶχε δικαίωμα ν' ἀπαρνηθῆ τὸ θέατρον, δὲν θὰ ἠδύνασθε νὰ συγκρατήσητε τὰ δάκρυά σας. Καὶ ὅμως ὁ Δελομπέλ ἀνθίστατο.

Ἐπὶ τέλος ἐκάμφθη ὑπεσῆθη νὰ ἐμείνῃ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀφοῦ αὐταὶ τὸ ἠθελον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦτο συγκατένευσε μετὰ πολλὰς ἰκεσίας καὶ θωπειάς.

Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ μέγας ἀνὴρ ἐλαφρωθεὶς ἐκ τοῦ μονολόγου του, ἀνακουφισθεὶς ἐκ τῆς διεξόδου τῆν ἔδωκεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του, ἐκάθητο εἰς μίαν γωνίαν τῆς τραπέζης καὶ ἐδείπνει μετὰ καλὴν ὀρεξιν, μὴ διασώζων ἐξ ὅλης τῆς σκηνῆς εἰμὴ μικρὰν τινὰ κόπωσην, ὡς ἠθοποιὸς ὑποκριθεὶς τὴν ἐσπέραν μακρὸν καὶ δραματικώτατον μέρος.

Ἐν παρομοίαις περιπτώσεσιν, ὁ ἠθοποιὸς ὁ συγκινήσας ὀλόκληρον τὸ ἀκροατήριον, ὁ θρηνησας ἐπὶ σκηνῆς μετ' ἀληθῶν δακρύων, λησμονεῖ τὰ πάντα ἄμα ὡς κατέβη τῆς σκηνῆς. Ἀφίνει τὴν συγκίνησιν του εἰς τὸ δωματίον του ἑμοῦ μετὰ τὰ θεατρικὰ του ἱμάτια καὶ μετὰ τὰς φενάκας, ἐνῶ οἱ θεαταὶ ἀπλοϊκώτεροι, ζῶντες διατηροῦντες τὴν συγκίνησιν, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν κατοικίαν των μετὰ τοὺς ὀφθαλμούς ἐρυθρούς ἐκ τῶν δακρύων, μετὰ τὴν καρδίαν βαρυαλγῆ, μετὰ ἔξαιεν σφοδρὰν τῶν νεύρων, ἣτις τοὺς κρατεῖ ἀγρύπνους ἐπὶ πολλὴν ἀκόμη ὥραν.

Ἡ νεκρὰ Ποθητὴ καὶ ἡ κυρία Δελομπέλ δὲν ἐκοιμήθησαν πολὺ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην.

Δ'

Ἐν Σαβινύ.

Ἡ ἐπὶ ἓνα μῆνα συμβίωσις ἐν Σαβινύ τῶν δύο οικογενειῶν ὑπῆρξε ὑμφορὰ.

Μετὰ δύο ἔτη ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Σιδωνία συνηντῶντο πάλιν εἰς τὴν παλαιὰν ἐπαυλιν, ἣτις ὡς πολὺ παλαιὰ ἔμενον ἀμεταβλητος, ἐν ἡ τὸ

χαλικῶδες ἔδαφος, τὰ τέλματα, τὰ δένδρα πάντα ἀκίνητα ἐφαίνοντο οἰονεὶ περιγελωσ πρός πᾶν ὄ,τι μεταβάλλεται καὶ παρέργεται. Ὅπως ἄλλοιαι ἐπρεπε νὰ εἶνε αἱ δύο ψυχαὶ καὶ περισσότερο ἐντιμοὶ διὰ νὰ μὴ ἀποβῆ εἰς αὐτὰς ἀπαίσιος.

Ἡ Κλαίρη ἀφ' ἐτέρου, οὐδέποτε ἦτο τόσον εὐδαιμών, οὐδέποτε τὸ Σαβινὸ εἶχε φανῆ εἰς αὐτὴν ὠραιότερον. Τί χαρὰ δι' αὐτὴν νὰ περιπατῆ τὸ τέκνον τῆς εἰς τὰς πρασιάς ὅπου ὅτε ἦτο μικρὰ καὶ αὐτὴ ἐβάδιζε, νὰ καθῆται αὐτὴ νεκρὰ μήτηρ εἰς τὰ σκιαζόμενα ἐδάμια ὅπου καθήμεν ἡ μήτηρ τῆς ἐπετῆρει αὐτὴν ἄλλοτε πίκρυσαν. νὰ μεταβῆ εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Γεωργίου πρὸς ἀναγκασίαν καὶ τῶν ἐλαχίστων μερῶν καὶ τοποθεσιῶν ἐνθα εἶχον παῖξιν ὁμοῦ! Ἡσθάνετο γαλήνιον εὐχαρίστησιν; τὴν πλήρη ἐκείνην εὐδαιμονίαν τῆς ἡμέρου ὑπάρξεως εἰς τὴν ἐντροφῆν τῆς ἐν σιγῇ. Καθ' ἑκάστην ἡ μακρὰ οἰκιακὴ ἐσθλὴς τῆς ἐσύρετο εἰς τὰς δειροστοιχίας καὶ ἐθαύραθεν αὐτὴ ἐκάστοτε τὸ βῆμα τῆς ἐνεκα τῶν μικρῶν βηματῶν τοῦ παιδίου, τῶν κραυγῶν του, τῶν ἀπαντήσεών του.

Ἡ Σιδωνία ὀλίγον μετεῖχε τῶν μητρικῶν αὐτῶν περιπάτων. Ἐλεγε ὅτι ὁ ὄρυθος τῶν παιδίων τὴν ἠνώχλει καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἦτο σύμφωνος μετὰ τοῦ γηραιοῦ Γαρδινῶ. ὅστις πρὸς ἀφορμὴν ἐχρησιμοποιοῦ ὅπως ἀντιτείνῃ εἰς τὴν ἐγγονὴν του. Ἐνόμιζε δὲ ὅτι κατῴρθη τοῦ τοιοῦτο μεριμνῶν ἀποκλειστικῶς περὶ τῆς Σιδωνίας καὶ περιποιούμενος αὐτὴν περισσότερο ἢ κατὰ τὴν τελευταίαν διαμονὴν τῆς. Αἱ ἀμαξιαὶ αἵτινες πρὸ διετίας εἶχον συρτῆ εἰς τὸν σταθμὸν καὶ τὰ ὑποίαις ἐκαθαρίζον ἀπὸ κατ' ἐβδόμαδα, διότι αἱ ἀρχαὶ ἐπλεον τὸν ἰστόν των ἐπὶ τῶν μεταξίνων προσκεφαλαίων των, ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσίν τῆς. Τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ παρηκολούθησε τὴν τοιαύτην φιλότιμον ὄψιν. Ὁ κηπουρὸς ἐπεμελεῖτο κάλλιον τῶν ἀνθέων, διότι ἡ κυρία Ῥίσιερ ἐξέλεγε τὰ ὠραιότερα ἵνα κοσμήσῃ τὴν κόμην τῆς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος· ἄλλως τε ἤρχοντο καὶ ἐπιπέφει. Διωρανοῦντο συμπόσια κατὰ τὸ δειλινόν, διασκεδάσεις ὡν προϊστάτο ἡ κυρία Φρομῶν. ἀλλ' εἰς αὐτὰς διέπρεπεν ἀπαραιτίτως ἡ Σιδωνία χάρις εἰς τὸ ζωηρόν τῆς ἦθος. Ἄλλως τε ἡ Κλαίρη κατέλειπεν αὐτῇ συχνάκις ἐλεύθερον τὸ στάδιον. Τὸ τέκνον τῆς εἶχε τὰς ὥρας τοῦ περιπάτου καὶ τοῦ ὕπνου του, ἄς οὐδεμίαν διασκεδασίαν ἴσχυε νὰ διαταρᾷ. Ἡ μήτηρ ἀπεμακρύνετο κατ' ἀνάγκην καὶ τὴν ἐσπέραν μάλιστα πολλὰκις δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβῆ μετὰ τῆς Σιδωνίας πρὸς ὑπάντησιν τῶν ἐκ Πικρισίων ἐρχομένων δύο συνεταίρων.

— Δικαιολόγησέ με, ἔλεγε πρὸς αὐτὴν ἀποσυρομένη εἰς τὸν θαλαμὸν τῆς.

Ἡ κυρία Ῥίσιερ ἐθριαύθειεν. Κομπῆ, νωθρά, ἐφέρετο διὰ τοῦ καλπασμοῦ τῶν ἵππων, μὴ ἐχούσα συνείδησιν τῆς ταχέως αὐτῶν φράς, μὴ σκεπτομένη.

Μόνον ὁ ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς πνέων δροσερὸς ἦτο τὴν ἀνεκάλει εἰς τὴν ζωὴν. Καπηλεῖόν τι διαφανόμενον ἀορίστως διὰ μέσου τῶν ἡμικλείστων βλέφαρων τῆς εἰς τινὰ κερπήν τῆς ὁδοῦ, ἡ παιδία βακένδυτα βαδίζοντα ἐπὶ τῆς γλῶσσης ἀνεθυμίζον εἰς αὐτὴν τοὺς ἄλλοτε κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν περιπατοῦς τῆς μετὰ τοῦ Ῥίσιερ καὶ τῶν γονέων τῆς καὶ τὸ βίγος ὅπερ τὴν κατελάμβανεν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει ταύτῃ τὴν ἑκάμηνε νὰ καθῆται κάλλιον, ἐπιδεικτικώτερα ἐν τῇ δροσερῇ καὶ ἀνέτω περιβολῇ τῆς, λειωνίζομένη εὐχαρίστως ἐκ τῆς ταλαντεύσεως τῆς ἀμαξίας, ἐν ᾗ ὁ λογισμὸς τῆς ἀπεκοιμάτο μετ' ὀλίγον ἐκ νέου εὐδαιμών καὶ ἀσφαλῆς.

Καὶ ἕτεραι ἀμαξιαὶ ἀνέμενον εἰς τὸν σταθμὸν. Οἱ παρεστῶτες πολὺ τὴν παρετήρουν. Δις ἢ τρίς ἤκουσε νὰ ψιθυρίζουσιν ὀπισθεν τῆς. . . «Εἶνε ἡ κυρία Φρομῶν! . . .» τὸ ἀληθές δὲ εἶνε ὅτι ἠδύνατο τις ν' ἀπατηθῆ βλέπων τοὺς τρεῖς ἐπαυρομένους τιουτοτρόπως ἐκ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου, τὴν Σιδωνίαν εἰς τὸ βάθος πλησίον τοῦ Γεωργίου, γελῶσαν καὶ συνομιλοῦσαν μετ' αὐτοῦ, τὸν δὲ Ῥίσιερ ἀντικρὺ τῶν μειδιῶντα εἰρηκτικῶς, ἐντροπέμενον ὁπωσοῦν διὰ τὴν ὠραία ἐκείνην ἀμαξίαν μετὰ τὸς εὐρείας παλάμας του ἀποτεθειμένης ἐπὶ τῶν γονάτων. Ἡ ἰδέα αὕτη ὅτι τὴν ἐξελαχθῆσαν διὰ τὴν κυρίαν Φρομῶν τὴν καθίστα λίαν ὑπερήφανον καὶ ὁσημέραι συνειθίζεν εἰς αὐτὴν ἐτι μάλλον. Ἄμα τῇ ἀφίξει των εἰς τὴν ἐπαυλιν τὰ δύο ζεῦγη ἐχρῶντο μέχρι τῆς ὥρας τοῦ δείπνου, ἀλλὰ πλησίον τῆς συζύγου του τῆς γαλήνιαως ἐφωρόσθη τὸ κοιμώμενον τέκνον τῆς εὐρισκόμενος ὁ Γεωργίος Φρομῶν, νέος ὦν εἰσέτι ὥστε νὰ προτιμᾷ τὴν ἡρεμὸν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν, ἀνελογίζετο πάντοτε τὴν περικαλλῆ Σιδωνίαν, τῆς ὁποίας ἡ φωνὴ ἠκούετο ἀντηχοῦσα μετὰ τόνους θριαμβευτικούς εἰς τὰς δειροστοιχίας τοῦ κήπου.

Ἐνῶ δλόκληρος ἡ ἐπαυλις μετεβάλλετο οὕτω χάρις εἰς τὰς ἰδιοτροπίας μιᾶς γυναικός, ὁ γέρον Γαρδινῶ ἐξηκολούθει διαγῶν τὸν ἀβέλτερον βίον πλουσίου ἀνιῶντος, ὀκνηροῦ καὶ ἀνικάνου. Ἡ καλλιτέρα του ψυχαγωγία τῶρα ἦτο ἡ κατασκοπεία. Αἱ τῆδε κακεῖσε μεταβάσεις τῶν ὑπηρετῶν, τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα εἰς τὸ μαγειρεῖον, τὸ κομιζόμενον ἐκ τοῦ κηπου κατ' ἑκάστην πρῶϊαν πλήρες ὁσπρίων καὶ καρπῶν κἀνιστρον ἦσαν ἀντικείμενα διαρκῶν ἀνακρίσεων. Μεγαλητέρα χαρὰ δι' αὐτὸν δὲν ἦτο παρὰ νὰ συλλάβῃ κάποιον ἐπ' αὐτοφῶρῳ. Τὸ τοιοῦτο τὸν ἀπησχόλει, τοῦ ἀπέδιδε σημασίαν, ἐπὶ πολλῇ δὲ ὥραν εἰς τὴν τράπεζαν, τῶν συνδαιτυμό-

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΑ ΔΕΙΠΝΑ

Γνωστὸς Οὐγγρος λογογράφος, ὁ Λουδοβίκος Ἐβσεϊ, ἐδημοσίευσεν ἐν ἐπιφυλλίδι τοῦ Πισταίου Λόυδ ἐπομένως εὐτραπέλους ἀλλ' ἀκριβεστάτας παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ κρατούντων συμποτικῶν κανόνων καὶ ἐθίμων.

Οἱ Ἀγγλοὶ, λέγει, ἐχρυσιν εἶδος τι ὅπως ἰδιαίτερον περιφρονητικῶν βλέμματος, τὸ ὅποιον ἐπιφυλάττουσι πάντοτε δι' ἡμᾶς τοὺς κατοίκους τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης. Εἶναι δὲ τοῦτο δριμύτερον κάπως τοῦ βλέμματος, ὅπερ θὰ ἐρριπτον αἰφνης εἰς ἀραπίαν, κοσμήσασαν τὸ πρόσωπόν τῆς μετὰ πούδραν. Προσάκις δὲν ἐκοψε τὰ ἤπατά μου τοιοῦτο βλέμα, ἀπηνές, ἐκφράζον ἅμα ἀπορίαν μεγίστην καὶ ἀγανάκτησιν καὶ οἶκτον! Μίαν φορὰν παρατήρησα ὅτι οἱ ὁμοτράπεζοί μου ἀπέθεσαν περόνια καὶ μαχαίρια καὶ μετὰ ἐκύταξαν ἀσκαρδαμικτῆ. Τί ἐγκλημα ἀρὰ γε νὰ διέπραξα; Μήπως ἔβαλα τὴν τροφήν μετὰ τὸ μαχαίριον εἰς τὸ στόμα, ὅπερ ἐν Ἀγγλίᾳ θεωρεῖται ἐγκλημα παντὸς ἄλλου ἀνοσιώτερον, πλὴν τῆς πατροκτονίας; Ὅχι! εἰς τὸ σπιν ἠθικὴν κατάπτωσιν δὲν εἶχα φθάσῃ; Ἄλλ' ἔβαλα εἰς τὸ πρόβειον ψητὸν μουστάρδαν, ἡ ὅποιον εἶναι ἄρτυμα ἀποκλειστικὸν τοῦ βωδινῶ κρέατος καὶ τοῦ χοιρομηρίου. Τί νὰ κάμω τότε; προσεποιήθη ὅτι ἀνοσομηρίου. Τί νὰ κάμω καὶ ἐξήλθον. Μία εὐσπλαγγικὴ γείξιν ἡ μύτη μου καὶ ἐξήλθον. Μία εὐσπλαγγικὴ γείξιν μου μοὶ ἔκαμε τὴν ἐξῆς παρατήρησιν. «Βλέπετε; νὰ μὴ τὸ ξανακάμω, ἀπ' αὐτὸ σὰς ἀνοίξεν ἡ μύτη σας ἡμποροῦτε ὁ μὴ γένοιτο νὰ σὰς φέρῃ καὶ ἀποπληξίαν!»

Ἄλλην πάλιν φορὰν ἠθέλησα νὰ ἀρτύσω ψυχρὰ ὀρνίθια κρέατα μετὰ καρύκευμα τοῦ Οὐαρτσέστερσαϊρ, διότι πρῶτον μὲν ἠδύναμην νὰ προσφέρω ὀρθῶς τὸ ἔδομα αὐτοῦ τοῦ καρυκεύματος, ἐν ᾗ τῶν ἄλλων ἐδυσκολευόμην, καὶ δεύτερον διότι κατὰ τύχην ἦτο πλησίον μου τὸ καρύκευμα ἐκεῖνο. Εὐτυχῶς ἡ θεράπαινα, ἣτις φαίνεται μετὰ ἐλυπήθη, ἐκράτησεν ἐγκαίρως τὴν χεῖρά μου καὶ μετὰ ἔσωσεν ἀπὸ ἀνυπολογίστων περιπετειῶν. Τί θὰ ἐγένετο ἂν τις ἤθελε κόψῃ τὸν ξηρὸν ἄρτον μου μετὰ τὸ μαχαίριον καὶ οὐχὶ μετὰ τὴν χεῖρα, ἢ ἂν ἤθελε κόψῃ τὸν ἀλειμμένον μετὰ βούτυρον ἄρτον μετὰ τὴν χεῖρα καὶ οὐχὶ μετὰ τοὺς ὀδόντας, εἶναι τὰς ἡμέρας μας. Ἄν εἰς προγενεστέρους χρόνους ὑπέπεσε τις εἰς παραπλήσια ἐγκλήματα, οὗτος θὰ ἦτο προφανῶς κακοῦργος φύσει καὶ ἄξιος τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν.

Τὸ καλλίτερον ὅπερ εἶχε νὰ κάμῃ ὁ ξένος εἶναι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ὁμολογήσῃ εἰλικρινῶς ὅτι εἶναι ἀμαθὴς καὶ ἀγροῖκος ἡπειρώτης, καὶ νὰ ἐπικληθῇ τὴν εὐμενῆ ἐπισείκων τῶν ὁμοτραπέζων. Ἐν οἰκογενειακοῖς δείπνοις ἐσπευδον μετὰ πολλῆς καλοκαγαθίας νὰ μετὰ διδάξωσιν, ὁσάκις ἠρώτων με ποῖον περόνιον τρώγεται τὸ παρατεθὲν φαγητόν. Καὶ ἐρείλικτὰ ποτε ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τὴν συμπάθειαν μεγίστης μερίδος τοῦ σκωτικῶ ἔθνους, εἰπὼν ὅτι πολὺ μοὶ ἀρέσει τὸ ὅτι εἶναι, τὸ ἐθνικὸν τῶν Σκωτῶν ἔδεσμα. Εὐθὺς

των ἀκροωμένων ἐν σιγῇ, διηγεῖτο τὸ ἐγκλημα, τοὺς δόλους εἰς οὐς κατέφυγεν ὅπως τὸ ἀνακαλύψῃ, τὴν ὄψιν τοῦ ἐνόχου, τὸν τρόμον του, τὰς ἰκεσίας του.

Διὰ τὴν διηγετῆ ταύτην ἐπιτήρησιν τῶν οἰκετῶν του ὁ γέρον εἶχεν ἐκλεξῆ λίθινον ἐδάμλιον κείμενον ὀπισθεν ὑπερμεγέθους θάμνου παυλονίας. Μὴ ἀναγκινώσκων οὐδὲ σκεπτόμενος ἔμενον αὐτόθι ἐπὶ ἡμέρας ὀλοκλήρους κατὰ σκοπεύων τοὺς εἰσερχομένους καὶ ἐξερχομένους. Διὰ τὴν νύκτα δὲ ἐμνηχανήθη ἄλλο τι. Εἰς τὸν εὐρύχωρον πρόδρομον, εἰς ὃν ἦγον ἐκατέρωθεν αἱ καταφορτοὶ ἐξ ἀνθέων κλίμακες εἶχον ἀνοίξῃ ὅπην συγκοινωνοῦσαν μετὰ τὸν θαλαμὸν του κείμενον εἰς τὸν ἄνω ὄροφον. Ἀκουστικὸς σωλὴν τελειοποιημένος μετεβίβαζεν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ ἐπάνω πάντα θόρυβον ἐκ τοῦ ἰσογείου, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν συνδιαλέξεων τῶν θεραπόντων, οἵτινες ἐκάθητο χάριν τῆς δρόσου τὴν ἐσπέραν ἐπὶ τοῦ μεσαναβαθροῦ

(Ἔβεται συνέχεια)

Η ΤΡΕΛΛΗ

Μεσ' εἰς τὸ σκοτάδι μιᾶς σπηλιᾶς,
 Ἐπὶ βράχῳ τῆς ἀκρογιαλιᾶς,
 Στενάζει κόρη μοναχῆ
 Καὶ δένεται ἡ φτωχῆ.
 Ἐμέρας νὰ ὄσῃ δὲν θέλει φῶς,
 Καὶ μένει ὁ πόνος τῆς κρυφός
 Τὴν γῆ τὸ κῦμα ἂν φιλᾷ,
 Κι' ὁ οὐρανὸς γελᾷ.
 Μὰ κάθε φοβερὴ νυχτιὰ
 Ὅπου σηκώνεται ἡ Νοτιά,
 Ἐμπρός εἰς τὸ κῦμα σιωπηλῆ
 Τὴν βλέπει τὴν τρελλῆ.
 Ἐχει νεράιδας ὀμορφιά,
 Μὰ ἡ ὄψις τῆς μιὰ συννεφιά,
 Ποῦ ἀστροπελέκι καὶ βροντῆ
 Λεὲς μέσα τῆς κρατεῖ.
 Βλέπει τὸ κῦμα τὸ πικρὸ,
 Βλέπει τὸν κάτασπρον ἀφρὸ,
 Κι' ἀκόμα ἕνα νεκρὸ τηρᾷ
 Ἐπὶ τῇ ἀκοιμητῇ νερά.
 Εἶνε δύο χρόνια ποῦ ἡ Νοτιά
 Ἐπὶ τῇ ξερριζωμένῃ ἰτιά
 Τὸν εἶχε ρίξῃ ἐκεῖ νεκρὸ
 Τῆς ἐνιτειᾶς γαμβρῶ!
 Κ' ἐπήγανε εἰς τὴν ἐκκλησιά,
 Μὰ ὄχι γιὰ στεφανωσιά:
 Πῆγαν γιὰ μαῦρο γωρισμὸ,
 Γι' ἀγιάτρευτο καῦμῶ.
 Ὁ νοῦς τῆς πέθανε μαζὺ
 Μετὰ τὸν καλὸ τῆς, καὶ δὲν εἶχε
 Παρὰ τὴν τρομάρα μιᾶς βραδυᾶς,
 Κ' ἡ πίκρα τῆς καρδιάς.
 Φεύγει ἀπ' τὸ κῦμα, κι' ἀρχινᾷ
 Τὸ μοιρολόγι' εἰς τὰ βουνά
 Ποῦ ἀντιλαλοῦν ὡς τὴν αὐγὴ
 Τῆς δόλιας τῆς πληγῆ.
 ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΩΤΗΣ

ὡς ἐξέφρασα τὴν γνώμην ταύτην πάντες οἱ συνδαιτυμόνες μετ' ἀξιαγαστοῦ προθυμίας ἐφιλοτιμήθησαν νὰ μοὶ παραχωρήσῃ λεπτομερεστάτας καὶ τὰ μέγιστα ἐνδιαφερόσας πληροφορίας περὶ τοῦ ἐδέσματος ἐκείνου. Τὸ μὲν κρέας ἐν αὐτῷ εἶναι πρόβειον, προσθέτουσι δὲ καὶ γεώμηλα, καὶ ἐν εἶδος λαχάνου, ὅπερ λέγεται νράμβη, καὶ ὀλίγη θαυκία καὶ ἐν ἄλλο εἶδος χορταρικού, τὸ ὅποιον οἱ Σκῶτοι ὀνομάζουσι πετροσελίον (ὑποτίθεται πάντοτε ὅτι κρέμβη καὶ πετροσελίνα καὶ τὰ κρέμωια συστατικά τοῦ ἐθνικοῦ ἐδέσματος εἶναι πράγματα παντελῶς ἀγνωστα καθ' ἅπασαν τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην).

Ὅτε δὲ ἐζήτησα καὶ δευτέραν μερίδα τοῦ νοστιμίου ἐκείνου κυκεῶνος, οἱ ὀμοτράπεζοί μου βαθύτατα συγκινηθέντες, συνέστησαν φιλοφρονέστατα ἀλλήλους πρός με καὶ μοὶ ἐνεχείρισαν τὰ ἐπισκεπτήριά των. Ὅτε δὲ τελευταῖον ἐμνημόνευσα καὶ τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Φλαμανδῶν ἐδέσματος Ὁ τ σ π ο τ, ὅπερ τὰ μάλιστα ὁμοιάζει μὲ τὸ ἰδικόν των καὶ εἶπον ὅτι ἐκ τούτου δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι ἐν παλαιοῖς χρόνοις εἶχον ὑποτάξῃ οἱ Σκῶτοι τὴν Φλαμανδιαν, τοσοῦτον ἤγειρα ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἐροθήθην (ἀδίκως ὅμως) μὴ ὁ ξενοδόχος ἀρνήθῃ νὰ δεχθῇ πληρωμὴν παρ' ἐμοῦ. Πολὺ προσέτι μὲ ὠφέληται ὅτι ἐξ ἀρχῆς εἰδείξα ὅτι δύναμαι νὰ τρώω σαλάτας κρομμύων καὶ ριζῶν σελίνων καὶ ἀντιδιὼν μὲ ἄλας μόνον, ἄνευ ὀξειδίου καὶ ἐλαίου, καθὼς καὶ ὡμὰς ντομάτας μὲ ἄλας, ὀξείδιον καὶ πέπερι. Πολλοὶ ἰσχυρίζοντο μάλιστα ὅτι διὰ τοιούτων μέσων καὶ ἡ προρορά μου ἐβεβητοῦτο καταφανῶς.

Τούναντιόν δυστυχῶς δὲν ἐτελεσφόρησαν αἱ προσπάθειαι τὰς ὁποίας κατέβαλλα διὰ νὰ φάγω μὲ ὄρεξιν τὰς μὲ ἐλελίφασκον παραγεμισμένας νήσας. Ἐχρυσάσαι ὀσμὴν καὶ γεῦσιν καμφορᾶς, ἀπέμειναν δι' ἐμὲ καρπὸς ἀπηγορευμένος, διότι μεγάλως μὲν τιμῶ καὶ ὑπολήπτουμαι τὴν καμφορὰν ὡς φάρμακον, ἀλλ' ὡς ἄρτυμα φαγητῶν δὲν τὴν ἠνέχθη ποτὲ ὁ στόμαχός μου, μὴ ἐξαγγλισθεῖς ἐπαρκῶς.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Τὸ προσεχὲς ἔτος γενήσεται ἐν Δουναδίῃ τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Νέας Ζηλανδίας διεθνὴς ἐκθεσις.

— Ὁ κόμης Βερτιέ, ἐγγονος τοῦ διασήμευ στατάρχου, ἀπώλεσεν ἐκ τοῦ ἐξοχικοῦ μεγάρου του 500,000 φράγκων. Ἐπὶ τούτῳ προεκλήθη διὰ τῶν ἐφημερίδων εἰς τὸν δυνάμενον νὰ παραδώσῃ τὸν δράστην ἀμοιβὴ 25 χιλ. φράγκων ἐφ' ἅπαξ ἢ σύνταξις ἰσθμῶς 5 φρ. καθ' ἡμέραν.

— Ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἀπενεμήθησαν ἐν ὄλῳ τὰ ἐξῆς βραβεῖα: 890 μεγάλα βραβεῖα, 5,599 χρυσᾶ μετάλλια, 11,104 ἀργυρᾶ, 10,985 χαλκᾶ, 9,027 ἐπαινοί.

— Ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τῆς Βοστώνης ἀγγέλλεται ἡ ἀνακάλυψις νέου μικροῦ πλανήτου.

— Ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν ἡλικίᾳ 66 ἐτῶν ὁ Μαυρίκιος Δουδεδάν, γνωστότερος ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαυρίκιος Σάνδ, υἱὸς τῆς διασήμευ συγγραφέως Γεωργίας Σάνδ. Ὁ ἀποθανὼν συνέγραψε πολλὰ φιλολογικὰ ἔργα μόνος ἢ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς μητρὸς του.

— «Πῶς ἔφαγα 250,000 λίρας εἰς δύο ἔτη». Τοιοῦτος εἶνε ὁ τίτλος νέου ἀγγλικῶ βιβλίου, τὸ ὅποιον κυκλοφορεῖ κατὰ μυριάδας ἀντιτύπων, περὶ τοῦ ὁποίου ὀμιλεῖ ὅλον τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον. Συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου δὲν εἶνε τις ἐκ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος λογίων, ἀλλὰ νεαρὸς τις ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, καλούμενος Ἐρνέστος Βανδόν, ὁ ὁποῖος μετὰ βρεττανικοῦ φλέγματος διηγεῖται τὰς ἰδίας αὐτοῦ περιπετείας, πῶς δηλαδὴ κατέφαγε τὴν περιουσίαν του ἀσωτεῶν. Ἄλλ' ἡ ὑποδοχὴ τοῦ βιβλίου εἶνε τοιαύτη, ὥστε δὲν εἶνε ἀπιθάνον νὰ δημιουργήσῃ νέαν περιουσίαν ἐκ τῶν κερδῶν ὁ ἄσωτος συγγραφεὺς, ἵνα δοθῇ εἰς αὐτὸν ἀφορμὴ πάλιν πρὸς συγγραφὴν δευτέρου ἔργου.

— Ἐν τῷ ἀμερικανικῷ τμήματι τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως λειτουργεῖ μηχανὴ κατασκευάζουσα χαρτίονους σάκκους σχήματος παραλληλεπιπέδου. Ἡ μηχανὴ αὕτη παρεμφερὴς πρὸς ἐκείνας δι' ὧν κατασκευάζονται οἱ φάκελλοι, παραλαμβάνει φύλλα χάρτου καὶ παραδίδει 9000 σάκκους ἐτοιμοὺς, στερεοὺς καὶ κομψοὺς καθ' ὥραν. Εἰς μόνος παῖς ἀρκεῖ ὅπως ἐπιστατῆ εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς καὶ συλλέγει τοὺς ἐτοιμοὺς σάκκους.

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Τροφοδότησις ἠθοποιοῦ

Ἡθοποῖος προσέρχεται εἰς διευθυντὴν θιάσου καὶ ζητεῖ νὰ προσληθῇ. Ὁ διευθυντὴς τὸν βλέπει καλὰ καὶ ἐνθυμεῖται ὅτι κάπου τὸν εἶδεν εἰς ἄλλον θίασον παριστάνοντα :

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, δὲν ἤσουν μὲ τὸν θίασον ποῦ ἔπαιζε πέρυσιν 'ς τὰς Πάτρας.

— Μάλιστα.

— Εἶγες χάλι τότε! Ἐνα βράδου ἤλθα 'ς τὸ θέατρον καὶ εἶδα τὸ κοινὸν νὰ σοῦ ρίχνῃ ντομάταις.

— Μὰ ξέρετε τί τρέχει; Δὲν εἶμαι καὶ τόσο κακός... τὸ ἔκανα τότε ἐπίτηδες.

— Τί θὰ εἶπῃ ἐπίτηδες; ἐπίτηδες γιὰ νὰ σοῦ πετοῦν ντομάταις.

— Βέβαια ὁ διευθυντὴς μας δὲν μας ἐπλήρωνε, δὲν εἶχα λεπτὸ οὔτε γιὰ νὰ φάγω. Ἀνεπαίξα καλὰ, θὰ μ' ἐχειροκροτοῦσαν καὶ τὰ χειροκροτήματα δὲν χροταίνουσι. Ἐπαίξα ἔλεεινὰ, μὲν ἔρρηγχαν ντομάταις— καὶ ἔτσι τοῦλάχιστον ἐξασφάλισα τὸ φαγί μου.

Ἐκ κληρονομίας.

— Κύτταξε τί ὠραῖα μαλλιά ἔχει αὕτη ἡ κόρη.

— Τοῦ ξέρω τὰ ἐκκληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα της.

— Κ' ἐκεῖνος εἶχεν ἔτσι ὠραῖα μαλλιά...

— Ὅχι, ἀδελφε— ἦτο μ παρμπερης!

Καταφύγιον.

Ἐπανελθὼν τις ἐκ περιηγήσεως εἰς Ἀφρικὴν ὀμιλεῖ εἰς φίλον πλὴν ἄλλων περὶ τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος :

— Φαντάσου ποῦ μίαν ἡμέραν τὸ θερμόμετρον εἰδειχνε σαρανταπέντε βαθμοὺς εἰς τὴν σιάν.

— Καὶ οἱ ἄνθρωποι τί ἔκαναν τότε;

— Ἀναγκάσθησαν νὰ στέκουν 'ς τὸν ἥλιο.